

Plenum

Torsdag 15.12.2022 kl. 10.00—19.48

2.2. Huvudtitel 33 Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde

Andre vice talman Juho Eerola: Nu presenteras huvudtitel 33 gällande social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.

För den allmänna debatten om huvudtiteln reserveras i detta skede två timmar. — Ledamot Kiljunen, Anneli presenterar.

Debatt

17.01 **Anneli Kiljunen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esittelen valtiovarainvaliokunnan mietinnön pääluokan 33. Nostan sieltä muutamia tärkeitä asiakokonaisuuksia.

Arvoisa puhemies! Aloitan tutkimus- ja kehittämistoiminnasta ja laaturekistereistä. Valiokunta on tyytyväinen, että kevään 2022 kehyspäätökseen sisältyy 1,4 miljoonan euron vuotuinen rahoitus vuosille 23—26 kansalliseen laaturekisteritoimintaan. Sosiaali- ja terveysministeriön antaman asetuksen perusteella Terveiden ja hyvinvoinnin laitos vastaa yhdeksän laaturekisterin ylläpitämisestä. Näitä ovat muun muassa diabetesrekisteri ja hiv-, munuaistauti- ja sydänrekisteri. Lisäksi Suomen Syöpärekisterin jatkokehittäminen on myös mukana 150 000:n vuotuisella lisärahoituksella.

Valiokunta pitää tärkeänä, että laaturekistereiden ylläpidon vaatimasta rahoituksesta huolehditaan. Laaturekisterien tuottama tieto parantaa näin hoidon laatua, vaikuttavuutta ja potilasturvallisuutta. Laaturekisterien tuottama tieto on tärkeää myös sote-uudistuksen toimeenpanossa. Lisäksi valiokunta kiinnittää huomiota sosiaalipalveluiden laadun ja vertailtavuuden kehittämiseen ja pitää tärkeänä, että myös sosiaalihuollon laaturekistereitä kehitetään.

Sitten hoitotutkimuksen osalta valiokunta lisää momentille 200 000 euroa hoitotyön tutkimukseen, jolla turvataan muun muassa hoitosuositusten valmistuminen.

Sitten parisuhdeväkivallan uhrien auttaminen, MARAK. Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa MARAK-toiminnan vahvistamiseen. MARAK on vakavan parisuhdeväkivallan riskiarvioinnin ja uhrin auttamisen moniammatillinen menetelmä, joka kokoaa alueella toimivat uhrin auttamiseksi työskentelevät viranomaiset ja järjestöt yhteen ja koordinoi uhrille annettavaa tukea. Tämä on tärkeä toimintamalli.

Valiokunta lisää myös 300 000 euroa Istanbulin sopimuksen täytäntöönpanoon ja 150 000 euroa tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen estämisen toimintaohjelman toimeenpanoon.

Sitten päihdeäitien käyttämät palvelut. Palveluiden järjestäminen on vuoden 2023 alusta lähtien hyvinvointialueiden vastuulla, ja tästä syystä on monia syitä, minkä takia päihdeäitien palvelut halutaan edelleen turvata. Toiminnan kehittämisen kannalta on tärkeää, että sosiaali- ja terveysministeriön ja THL:n yhteistyönä toteutetaan valtakunnallinen ke-

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

hittämishankekokonaisuus, jonka yhteydessä kehitetään kohderyhmän palveluketjuja ja -kokonaisuuksia ja tehostetaan raskauden aikaisen päihdekäytön tunnistamista viidessä aluehankkeessa. Tästä syystä valiokunta painottaakin, että on tärkeää, että talousarvioesitystä täydentävässä esityksessä päihkeitä käyttävien äitien ja vauvaperheiden palveluiden turvaamiseen osoitetaan vielä kolmen miljoonan euron määräraha jatkossa.

Sitten ruoka-apu. Valtiovarainvaliokunta on osoittanut useita kertoja lisäresursseja ruoka-aputoimintaan, ja nyt sitten valiokunta haluaa vahvistaa edelleen ruoka-aputoiminnan edistämistä, sillä ruoka-avun merkitys ja sen kysyntä ovat kasvaneet entisestään koronapandemian ja kustannusten sekä ruuan hinnan nousun vuoksi, minkä lisäksi myös Ukrainasta saapuneet pakolaiset ovat lisänneet ruoka-avun kysyntää. Valiokunta on pitänyt tätä tärkeänä ja lisää siihen miljoona euroa.

Työttömyysturvassa on teknisiä muutoksia.

Sitten myös veteraanien tukemiseen on haluttu kiinnittää erityistä huomiota. Valiokunta pitää välttämättömänä, että veteraanijärjestöjen vuoden 23 järjestöavustukset mitoitetaan niin, että toiminta voidaan sopeuttaa hallitusti väheneviin tarpeisiin nähden.

Sitten sosiaali- ja terveydenhuollon tukeminen, kansallinen lapsistrategiatoiminta. Lapsibudjetoinnin käyttöönotto hyvinvointialueilla edellyttää perusteellista selvitys- ja valmistelutyötä lapsibudjetointimallin kehittämiseksi, jotta toimintamalli vastaa mahdollisimman hyvin sille asetettuihin odotuksiin. Lapsibudjetoinnin mallin toimivuutta on tarkoituksenmukaista pilotoida muutamilla hyvinvointialueilla, ja tähän valiokunta kohdistaa 340 000 euroa.

Sitten on valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköiden yliopistorahoitukseen. Tämä on koettu erittäin tärkeänä kokonaisuutena ja haluttu nostaa esille. Vastaavasti Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön ja omaishoidon kehittäminen sekä myös hoitoonpääsy sekä nuorten mielenterveysongelmat on haluttu nostaa esille ja niihin kiinnittää myös erityistä huomiota.

Vielä lopuksi: On haluttu nostaa sosiaalialan osaamiskeskusten toiminta esille. Sosiaalialan osaamiskeskuksilla on tärkeä tehtävä sote-uudistuksessa, jossa tavoitellaan muun muassa palvelujen laadun, saatavuuden ja kustannustehokkuuden parantamista. Tutkitulle sosiaalialan tiedolle on siten entistä suurempaa tarvetta, ja valiokunta esittää momentille vielä 500 000 euroa tämän työn vahvistamiseksi. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia, edustaja Kiljunen. — Ja nyt ministeri Sarkkinen. Myönnän kymmenen minuuttia, koska ministeri Kiurunkin osuus pitää esillä.

17.07 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Kommentoin tosiaan omasta ja ministeri Kiurun vastuualueen puolesta, koska, kuten varmaan tiedättekin, ministeri Kiuru on valitettavasti estynyt osallistumasta tähän keskusteluun ymmärrettävistä syistä.

Arvoisa puhemies! Kriisit ovat leimanneet viime vuosien talousarvioita. Elinkustannusten nopea nousu ja sen edellyttämät toimet näkyvät myös ensi vuoden valtion talousarviossa. Kuten aiemminkin todettua, sosiaali- ja terveysministeriön talousarvioesityksessä on haluttu varmistaa sosiaaliturvan riittävyttä ja kattavuutta kuluttajahintojen poikkeuksellisen nopean nousun vuoksi.

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

Kiitän valtiovarainvaliokuntaa, joka on mietinnössään pitänyt hyvänä ja perusteltuna, että talousarvioesitys sisältää useita vuotta 2023 koskevia toimenpiteitä, joilla tuetaan erityisesti lapsiperheiden ostovoimaa kuluttajahintojen poikkeuksellisen nopean nousun vuoksi. Näitä ovat muun muassa työttömyysturvan lapsikorotuksen korotus sekä toimeentulotuen alle 18-vuotiaiden lasten perusosan korotus, opintorahan huoltajakorotus sekä lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen korotus.

Edelleen valiokunta toteaa, että mikäli kuluttajahintojen nouseminen jatkuu edelleen nopeana, on jatkossa tarpeen arvioida mahdollisen lisätuen tarvetta. Tämä valiokunnan kanta on mielestäni perusteltu, ja sekä nykyisen että tulevan hallituksen on syytä toimia sen mukaisesti, ja siihen ehkä tämänkin päivän sähköön liittyvä keskustelu liittyy.

Lapsiperheille kohdistuvien tukitoimien lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön talousarvioesityksessä on pyritty vastaamaan myös sähkönn hinnan nousuun. Yleisen asumistuen lämmitysnormiin sekä omakotitaloasujien hoitonormiin ehdotetaan korotuksia. Väliaikaiseen sähkötukeen ja sen toimeenpanoon on varattu määrärahoja. Sähkövähennyksen ja sähkönn arvonlisäveron alennuksen rinnalla nämä toimet tuovat pienituloisille kotitalouksille jonkinlaista apua, minkä lisäksi Kansaneläkelaitos on jo alkuvuodesta ohjeistanut aiempaa joustavammin kattamaan sähkökuluja toimeentulotuen kautta.

Kaiken kaikkiaan on kuitenkin tunnustettava, että nykyiset varsin nopealla aikataululla valmistellut tukielementit voivat olla riittämättömiä ja osittain kohdennukseltaan kömpelöitä. Siksi lisätoimia eri sektoreille on valmisteltava määrätietoisesti tulevaa talvea ja myös ensi vuotta silmällä pitäen.

Vaikka talousarvioesityksessä sosiaaliturvaa siis vahvistetaan eri toimin, työttömyysturvaan ehdotetaan kuitenkin 200 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa. Vähennys aiheutuu työttömien määrän arvioidusta laskusta, eli positiivisen työllisyyskehityksen myötä myös säästöjä sosiaaliturvamennoissa saavutetaan.

Pienenä mutta kulttuurialalle äärimmäisen tärkeänä yksityiskohtana tekijänoikeuskorvaukseen oikeutettujen työttömien tekijöiden ja taiteilijoiden asemaa parannetaan luopumalla tekijänoikeuskorvausten sovittelusta. Asetuksella tehtävä muutos tulee voimaan vuodenvaihteessa ja lisää valtion osuutta työttömyysturvamennoista yhdellä miljoonalla eurolla.

Myös sivutoimista opiskelua työttömyysturvalla helpotetaan. Sivutoimisen opiskelun ja työttömyysetuuden yhteensovittamisen selkeyttäminen ja nykyistä laajempi oman osaamisen kehittäminen työnhaun ohessa työttömyysetuutta menettämättä lisäävät valtion osuutta työttömyysturvamennoista noin viidellä miljoonalla eurolla vuonna 2023.

Nämä pysyvät muutokset työttömyysturvajärjestelmään siis lisäävät työttömyysturvan menoja muutamalla miljoonalla vuodessa, mutta isossa kuvassa työllisyyden kohentuminen vähentää menoja jopa merkittävässä määrin. Hallitus on kriisien keskellä onnistunut jopa ylittämään alkuperäisen 75 prosentin työllisyystavoitteen, kun huomioidaan mitaustapamuutos, ja tämän onnistuneen työllisyyspolitiikan tiellä Suomen kannattaa tulevaisuudessakin jatkaa.

Kiitän eduskuntaa budjetin ja siihen liittyvien lakien sujuvasta käsittelystä ja hyvästä yhteistyöstä, ja lisäksi kiitän omasta puolestani valtiovarainvaliokuntaa ansiokkaasta mietinnöstä.

Sitten ministeri Kiurun ja hänen hallinnonalansa osalta totean:

Sosiaali- ja terveysministeriön talousarvioesityksessä turvataan sosiaali- ja terveyspalveluiden toimintakyky uusilla hyvinvointialueilla. Esityksessä kehitetään suomalaisille

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

tarjottavia sosiaali- ja terveyspalveluja sekä toteutetaan toimenpiteitä, joilla parannetaan sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyttä ja saatavuutta. Annettavassa esityksessä hyvinvointialueiden rahoitus lisääntyy laskennallisesti vuoteen 2022 verrattuna nettona noin 275 miljoonalla eurolla.

Perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon tulee olla kaikkien saatavilla ja saavutettavissa oikea-aikaisesti ja laadukkaasti. Suomalaisten terveyttä ja hyvinvointia tuetaan kiristämällä hoitotakuuta hallitusohjelman mukaisesti. Hoitotakuun tiukentamiseen esitetään talousarviossa ensi vuodelle 71 miljoonaa euroa. Riittävään ja oikea-aikaiseen hoitoon panostaminen on yksi yhteiskunnan tärkeimmistä hyvinvointi-investoinneista.

STM:n hallinnonalan talousarvioesitys turvaa suomalaisten lapsien ja perheiden tulevaisuutta. Kansallinen lapsistrategia -toiminnan perustamiseen ja toimintaan kohdennetaan puoli miljoonaa euroa. Turvakotitoiminnan rahoitukseen esitetään 24,6 miljoonaa euroa, sosiaalialan osaamiskeskuksille kolme miljoonaa euroa ja päihkeitä käyttävien äitien ja vauvaperheiden palvelujen turvaamiseen kolme miljoonaa euroa.

Ikääntyneiden kotihoidon kehittämiseen esitetään uutena 37 miljoonaa euroa. Suurin osa esitetyistä uusista kustannuksista syntyy hyvinvointialueille kotihoidon laajentamisesta asiakkaiden tarpeen mukaan vuorokaudenajasta riippumatta.

Talousarviossa uudistuksena on huomioitu myös mielenterveys- ja päihdepalveluja koskevan lainsäädännön uudistaminen, johon hallitus esittää 18 miljoonaa euroa. Uudistuksella parannetaan mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalveluiden saatavuutta, laatua ja tarpeenmukaisuutta.

Uudistuksena hallitus esittää lisäksi, että sosiaalisesta luototuksesta tulee hyvinvointialueilla järjestettävä lakisääteinen palvelu.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2023 aikana useampi uudistus lisäksi laajenee. Vanhuspalvelulain henkilöstömitoituksen osalta voimaantulon siirtymäaika päättyy 1.12.2023, jolloin henkilöstömitoitus vähintään 0,7 työntekijää asiakasta kohden tulee täysimääräisesti voimaan. Vuoden 23 osalta taloudellinen vaikutus on 128,2 miljoonaa euroa.

Lastensuojelun jälkihuollon laajennus kasvattaa hyvinvointialueiden rahoitusta edelleen 12 miljoonaa euroa, kun viimeinen ikäluokka tulee jälkihuollon piiriin. Lisäksi lastensuojelun henkilöstömitoituksen vahvistamiseen kohdennetaan edelleen 4,2 miljoonaa euroa, lisäys yhteensä 9 miljoonaa euroa.

Hallituksen toteuttamien uudistusten myötä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden varmistamiseksi ehdotetaan useita eri toimia. Kaikkiaan henkilöstön saatavuutta turvaaviin ensitoimiin esitetään talousarviossa 38 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Toimintansa aloittavien hyvinvointialueiden järjestämään sosiaali- ja terveydenhuoltoon ehdotetaan kohdennettavan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta 426 miljoonaa euroa valtionavustuksia, mikä on 114 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa. Vähennemä aiheutuu pääosin hallitusohjelmahankkeiden päättymisestä.

Pandemian jäljiltä on syntynyt hyvinvointivelkaa, joka täytyy paikata. Siksi aiemmin tehtyjen panostusten lisäksi EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitusta kohdennetaan nyt 110 miljoonaa euroa sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palvelueläin purkuun sekä hoitoonpääsyn nopeuttamiseen. 8,5 miljoonaa euroa kohdennetaan työkyvyn tuen palveluihin sekä mielenterveyttä ja työkykyä vahvistaviin toimiin.

Arvoisa puhemies! Kiitän myös ministeri Kiurun puolesta eduskuntaa, sosiaali- ja terveysvaliokuntaa sekä valtiovarainvaliokuntaa talousarvion hyvästä käsittelystä. Erityisen

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

iloinen voi olla eduskuntakäsittelyssä tehdyistä lisäyksistä kansallisen lapsistrategian lapsibudjetoinnin pilotointiin hyvinvointialueilla ja turvakotien saavutettavuuden ja esteettömyyden parantamiseen sekä puolen miljoonan euron lisäerästä sosiaalialan osaamiskeskuksille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Och minister Blomqvist, fem minuter.

17.15 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on kunnianhimoinen tasa-arvon suhteen, ja hallitusohjelmassa onkin runsaasti sukupuolten tasa-arvoon liittyviä tavoitteita, joita täsmennetään muun muassa hallituksen tasa-arvo-ohjelmassa. Tasa-arvoa edistetään myös ohjelmien ulkopuolella: esimerkiksi naisiin kohdistuvan ja lähisuhdeväkivallan torjuntaohjelmalla ja samapalkkatoimilla.

Ärade talman! Alla ministerier är med i verkställandet av regeringens jämställdhetsprogram, och åtgärderna görs i huvudsak med ministeriernas grundfinansiering. En tilläggsfinansiering på en halv miljon euro årligen anvisas till jämställdhets- och likalönsprogrammet. Med den här tilläggsfinansieringen förverkligas bland annat forsknings- och utvecklingsprogram som hör ihop med lika lön.

Nämä hallituksen kunnianhimoiset tasa-arvotavoitteet toteutetaan koko hallituksen voimin ja myös lähtökohtaisesti jokaisen ministeriön perusrahoituksella. Lisärahoitusta on kuitenkin myönnetty, tai on osoitettu, puoli miljoonaa euroa tasa-arvo- ja samapalkkaisuusohjelmiin.

Arvoisa puhemies! Tasa-arvotyö on aloitettava varhain. Tasa-arvolakiin tehtiin muutos varhaiskasvatuksen osalta hallitusohjelman mukaisesti. Tasa-arvosuunnitelmat ulotetaan varhaiskasvatukseen, kuten myös yhdenvertaisuussuunnitelmat yhdenvertaisuuslaissa. Tämä lakimuutos tulee voimaan kesällä 23.

Naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan vastaista toimintaa rahoitetaan monella tavalla. Valtion rahoitukseen turvakotitoiminnan menoihin varataan 24,55 miljoonaa euroa, ja meidän on varmistettava turvakotien palvelujen ja rahoituksen riittävyys myös jatkossa.

Hallituksen tavoitteena on ollut ja on edelleen edistää sukupuolitietoista budjetointia. Tasa-arvoa edistävä ja sukupuolivaikutukset tunnistava budjetti on keskeinen osa kestävästä kehitystä ja hyvää hallintoa. Työ on päässyt hyvin vauhtiin, mutta on myös todettava, että tässä asiassa löytyy edelleenkin kehitettävää.

Arvoisa puhemies! Haluan myös kiittää eduskunnan valiokuntia ja erityisesti valtiovarainvaliokuntaa tasa-arvoon liittyvistä talousarvion lisäyksistä. Monet tasa-arvotyötä tekevät järjestöt saivat lisärahoitusta, samoin Istanbulin sopimuksen toimeenpano ja työ tyttöjen sukupuolielinten silpomisen estämiseksi, ja sen lisäksi myös turvakotitoiminta — kiitos tästä.

Arvoisa puhemies! Tällä hallituskaudella toteutettiin yhdenvertaisuuslain osittaisuudistus. Yhdenvertaisuuslain osittaisuudistuksella vahvistetaan oikeusturvaa syrjintäasioissa, parannetaan edellytyksiä puuttua syrjintään ja häirintään ja vahvistetaan yhdenvertaisuuden edistämistä jo varhaiskasvatuksessa. Yhdenvertaisuuslain osittaisuudistuksen arvioidaan edellyttävän yhdenvertaisuusvaltuutetun resurssien kasvattamista yhteensä viidellä

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

henkilötyövuodella ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan resurssien kasvattamista yhdellä henkilötyövuodella. Vuonna 23 kulut ovat kuitenkin pienemmät, koska lait tulevat voimaan 1.6. ensi vuonna.

Värderade talman! När det gäller arbetet i Nordiska rådet fortsätter Finland att främja och förverkliga den nordiska visionen om att vi ska vara världens mest hållbara och integrerade region år 2030.

Arvoisa puhemies! Aina tärkeän ja ajankohtaisen rajaestetyön osalta todettakoon, että valtioneuvosto hyväksyi selonteon pohjoismaisista rajaesteistä, jonka lähetekeskustelu käytiin täällä eduskunnassa viime viikolla. Rajaesteiden purkaminen ja ennaltaehkäiseminen hyödyttää kaikkia ja helpottaa jokapäiväistä elämää Pohjoismaissa riippumatta siitä, opiskeleeko, työskenteleekö, harjoittaako liiketoimintaa vai asuuko toisessa Pohjoismaassa. Rajaestetyö luo parhaimmillaan kilpailuetua koko Pohjolassa ja vahvistaa talouden elinvoimaa erityisesti raja-alueilla.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, muistutan siitä, että maksuosuutemme Pohjoismaiden ministerineuvoston työhön on yhteensä 29,3 miljoonaa euroa. Jokaiselle suomalaiselle jyvitettyä koko laajan pohjoismaisen yhteistyön hinta on siis noin viitisen euroa vuodessa, ja uskaltaisinkin väittää, että harvoin saa viidellä eurolla yhtä hyödyllisen vastineen rahoilleen. — Kiitos. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja näyttää siltä, että täällä on halukkuutta debatoida. No, mikäpä siinä. — Edustaja Lohi, valiokunnan puheenjohtaja, aloittaa.

17.20 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan alkuun kiittää valiokuntaa, valtiovarainvaliokuntaa tässä erityisesti. Minusta oikein hyvin olette kohdentaneet ne pienet lisäykset, mitä olette tehneet tämän pääluokan osalta. Varmasti moni miettii, kun katsoo tuota pääluokkaa 33, että jaa, ei siellä nyt olekaan niitä kymmeniä miljoonaa, mitä soteen käytetään, hyvinvointialueille, mutta ne ovat siellä pääluokassa 28, niin kuin tiedämme, valtiovarainministeriön pääluokassa. Siltä osin haluan tässä nostaa esille, kun varmaan rahoitushuolia nyt mietitään, kun on käynyt ilmi julkisuudessaakin, että monessa sairaalassa on päivystyksissä ongelmia ja muuta, ja se viesti kuitenkin joka alueelta on tullut, että nämä ovat ongelmia, jotka eivät niinkään ratkea sillä, että me panisimme suoraan rahaa sinne, vaan meidän pitää uudella tavalla lähteä miettimään, miten nämä palveluketjut järjestämme ja niitä resursseja kohdennamme. Kaiken kaikkiaan olen hyvin tyytyväinen tähän sosiaali- ja terveydenalan hallituksen esitykseen [Puhemies koputtaa] ja myös valiokunnan mietintöön tältä osin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Lindén, aiemmin ministeri.

17.22 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaoston puheenjohtaja ja ministerit esittelivät erinomaisesti tätä pääluokkaa 33:a. Tosiaan, aivan kuten äsken valiokuntamme puheenjohtaja, edustaja Lohi totesi, sinne tehdyt muutokset olivat sinänsä pieniä mutta tärkeitä, ja sitten osa niistä oli teknisiä siirtoja eri pääluokkien välillä, ja osa liittyy siihen, että tietyt lait eivät valmistukaan tämän vuoden aikana vielä.

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

Haluaisin nostaa tässä kenties ensimmäisessä puheenvuorossa tämän debatin aikana esille tämän suuren kokonaisuuden. Itse asiassa puheenjohtaja Lohikin siihen viittasi. Eli meillä on tässä 15,9 miljardia euroa määrärahoja, ja sitten meillä on siellä pääluokassa 28 hyvinvointialueille rahoitusta 20,6 miljardia, eli itse asiassa melkein puolet koko valtion budjetista on sosiaaliturvan tai sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden määrärahoja. Tämä on se suuri kokonaisuus. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juvonen.

17.23 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvinvointialueet aloittavat vuoden alusta toimintansa, ja rahoitus siirtyy sinne. Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan rahoitusta puuttuu puolitoista miljardia, mikä on valtavan iso summa. Samalla astuu voimaan hoitotakuu, ja ihmiset odottavat palvelujaan. Nyt olemme viikon ajan kuulleet, miten päivystyksissä on ruuhka ja kaaos. Kysyisin teiltä, ministeri: miten meinaatte hoitaa sen, että ihmiset pääsevät Suomessa päivystykseen?

Nostaisin esiin ongelman, mikä nousi esille Länsi-Uudenmaan aluevaltuustossa, jossa itse toimin: Omaishoitajien tukea leikataan rajusti Espoossa ja muun muassa Kauniaisissa. RKP, kokoomus, keskusta ja Liike Nyt olivat esitysten takana. Jopa 350 euroa leikataan omaishoitajien korkeimmasta maksuluokasta tukea tämän harmonisoinnin perusteella, ja kysyisinkin teiltä: oliko se näin suunniteltu, että harmonisointi voi heikentää jonkun saavuttamia etuja? Omaishoitajat ovat todella tiukilla, ja mielestäni olisi kuulunut tämä korkein maksuluokka [Puhemies koputtaa] tähän korkeimpaan maksuluokkaan maksettavaksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laiho.

17.24 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä puhutaan suurista rahoista, mutta käytännössä ruuhkat ovat arkipäivää. Päivystyksissä ihmiset eivät pääse hoitoon, eivät kiireettömään hoitoon perusterveydenhuoltoon eivätkä erikoissairaanhoidon hoitoon. Hoitotakuut rikkoutuvat. Kyllä tässä ihmettelen, mitä tässä viimeisen neljän vuoden aikana on tehty, kun terveydenhuollon tilanteeseen ei ole saatu korjauksia. [Aki Lindénin välihuuto] Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa luvattiin palauttaa luottamus vanhuspalveluiden laatuun, oikea-aikaisuuteen ja saatavuuteen, mutta mitä me näemme? Ikäihmiset, vanhukset, ovat päivystyksessä, jossa olosuhteet ovat epäinhimilliset ikääntyneelle väestölle.

Sen takia peräänkuuluttaisinkin ratkaisuja näitten eurojen luettelun sijaan. Meillä on monia eri asioita, kuten hoitojonot. [Puhemies koputtaa] Kela-korvaukset on alasajettu, ja kysyisin, [Puhemies: Näin, nyt on aika täyttynyt!] kun täällä on ministeri Sarkkinen paikalla: minkä takia te tässä tilanteessa myös Kela-korvaukset alasajatte?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kyllönen.

17.26 **Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Voisi sanoa näin, että kymmenien vuosien tuottavuus- ja tehokkuusohjelma näkyy myöskin meidän terveydenhuollossa ja se näkyy koronavuosiensa jälkeen karummalla tavalla kuin on ehkä odotettu. Tuottavuus- ja tehokkuuskeskustelun sijasta meidän pitäisikin käydä vuoro-

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

puhelua siitä, miten me saamme järjestelmämme rakennettua niin, että se on aidosti vaikuttava ja mahdollistaa myöskin ammattilaisille sen työn tekemisen parhaalla mahdollisella tavalla, osaamisen hyödyntämisen niihin tehtäviin, joihin heidät on koulutettu ja joihin he parhaan osaamisensa puolesta kuuluvat.

Me tarvitaan valtavasti panostusta ennaltaehkäisevään työhön, siihen, että niitä sairauksia ei syntyisi samassa mitassa kuin tänä päivänä syntyy. Korjaavaa työtä tarvitsee tehdä koronavuosien jälkeen entistä enemmän, ja jos joku tässä salissa väittää, että yksi hallituskausi olisi johtanut [Puhemies koputtaa] siihen kaaokseen, mikä tänä päivänä on tuolla meidän terveydenhuollon palveluissa, niin se on kyllä sellaista puhetta, joka ei pidä paikkaansa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja seuraavaksi edustaja Koponen, Noora.

17.27 Noora Koponen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen meistä on lukenut huolestuttavia uutisia sote-palveluidemme tilanteesta ja erityisesti näistä ruuhkaantuneista päivystyksistä koskien pääkaupunkiseutua ja myös kotikaupunkiani Espoota ja siitä, että ihmiset eivät ole päässeet hoitoon. Mutta, hyvät kollegat, meillä tällä hetkellä ei ole sellaisia sosiaali- ja terveystalouksia, joiden kantokyky enää kestä tätä tilannetta, ja tähän meidän täytyy reagoida. Ihmiset eivät pääse oikealle vastaanottajalle oikeaan aikaan, ja tämän kanssa olemme eläneet jo jonkin aikaa. Kriisi ei ole syntynyt tyhjästä: meitä on koetellut pandemia. Sen seurauksena hoitajat ovat uupuneet, kuntoutusalan ammattilaiset tekevät hoitajien töitä ja kuntoutus loistaa poissaolollaan useasta paikasta. [Sari Sarkomaa välihuuto] — Kuntoutus loistaa poissaolollaan siitä syystä, että hoitajat tekevät muita töitä. Kela-korvaukset eivät suoranaisesti liity tähän.

Lienee selvää, että me tarvitsemme toimenpiteitä, jotta me saamme käsipareja kantaan ja toisaalta nostamaan ihmisiä ylös tilanteesta, jossa toimintakyky sitä vaatii. [Puhemies koputtaa] Nyt kysynkin: mitä toimenpiteitä hallitus on tekemässä, jotta me saamme lisää näitä käsipareja tekemään tätä tärkeää työtä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja seuraavaksi edustaja Aittakumpu.

17.28 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla tällä hetkellä erityisen ajankohtainen aihe on kustannusten nousu ja sen vaikutukset ihmisiin. Tarvitaan, kuten kyselytunnilla puhuttiin, sähkön hintaa alentavia toimia, mutta tarvitaan myös sellaisia päätöksiä, jotka helpottavat kansalaisten toimeentuloa ja auttavat heitä saamaan esimerkiksi ruokaostokset tehtyä ja liikumaan tässä maassa, jossa välimatkat usein ovat pitkiä.

Ensi viikolla jouluaaton aattona merkittävä kädenojennus lapsiperheille on ylimääräinen lapsilisä, joka ei vaikuta toimeentulotukeen, mikä on myöskin hyvin tärkeää. Valiokunnassa korostimme tarvetta sitoa lapsilisä muiden sosiaaliturvatoimien tavoin indeksisiin. Myös lääkekaton indeksitason pysäyttäminen on tärkeä toimi, sillä ilman sitä lääkekatto nousisi noin 50 eurolla. Hallitusohjelmassa sovittu sosiaalisen luototuksen valtakunnallistaminen on erinomainen asia.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä tasa-arvoasioista vastaavalta ministeriltä, että miten tämä poikien ja miesten tilanne. [Puhemies koputtaa] Usein sieltä ministeriäitiöstä kun pu-

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

hutaan, niin puhutaan vain tyttöjen ja naisten aseman parantamisesta, mutta poikien ja miesten tilanne on monella tavalla tällä hetkellä hälyttävä. Miten se huomioidaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Rehn-Kivi.

17.30 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Vi står inför ett historiskt skede då var social- och hälsovård flyttar över till de nya välfärdsområdena samtidigt som den offentliga ekonomin och resurserna inom social- och hälsovården är mer pressade än någonsin. Jag är glad över de tilläggsanslag som nu beviljas de olika områdena, men trots det kommer de flesta att kämpa med ett stort underskott de närmaste åren. På många håll planerar man nedskärningar i servicen, och det här är en allvarlig utveckling.

Sote-uudistuksen tavoitteena oli yhdenvertaista ja parantaa maamme hoidon tilaa, mutta nyt tilanne näyttää monella alueella huolestuttavalta. Nyt tulisi luoda toimivia hoitopolkua ja kohdistaa resurssit sinne, missä ne ovat tehokkaimpia. Vain tällä tavalla voimme vähentää painetta kalliimpiin hoitomuotoihin. Tämä tarkoittaa investointeja erityisesti nuorten mielenterveyteen, kansallisen rokotusohjelman päivittämiseen ja ikäihmisten seniorineuvoloihin.

Hyvinvointialueet päättävät omasta toiminnastaan, mutta miten ministeriö voisi vaikuttaa siihen, että palveluiden laajan karsimisen sijaan ryhdytään panostamaan tehokkaisiin ennaltaehkäiseviin toimiin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Viljanen.

17.31 **Heidi Viljanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tästä hyvästä kokonaisuudesta voisi puhua monestakin asiasta, mutta nostan esiin yhden asian, nimittäin kolmen miljoonan euron määrärahan päihteitä käyttävien äitien ja vauvaperheiden palveluiden turvaamiseen. Tällä hetkellä meillä on tilanne, niin kuin monenkin muun palvelun osalta, että näiden palveluiden saatavuudessa ja sisällössä on suuria eroja valtakunnallisesti. On tärkeää, että nyt hyvinvointialueiden käynnistyessä näissäkin palveluissa tapahtuisi yhdenvertaisempaan suuntaan menevää kehitystä. On tärkeää, että palveluohjaus on kunnossa ja palveluketjut toimivat saumattomasti myös näiden vauvaperheiden ja odottavien äitien päihdepalveluiden osalta. Tällä kolmella miljoonalla eurolla voidaan estää sikiövaurioita ja huostaanottoja, pelastaa perheitä ja äitejä ja pieniä vauvoja. Kiitos siis lasten, äitien ja perheiden puolesta, tämä on iso investointi. Ehkä pieni investointi, mutta iso investointi, joka kannattaa ja tuo tulosta yhteiskunnallisesti ja inhimillisesti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Reijonen.

17.32 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies, arvoisat ministerit! Omaishoidon tuki ja omaishoito on todella iso asia, ja siihen tarvitaan panostusta tosi paljon jatkossakin. Se on kumma, että omaishoitoasia nousee aina vaalien alla hirveän isoksi asiaksi mutta vaalien jälkeen se tahtoo jäädä sinne. Sitä ei kuitenkaan sitten muisteta siinä välillä. Olisi hirveän tärkeä muistaa heti vaalien jälkeen tehdä ne muutokset.

Nyt kysyisin, kun tässä oli puhetta, että omaishoidon tukea kehitetään, mutta pitäisi ihan niitä ratkaisujakin tulla, että kun perussuomalaiset ovat ehdottaneet, että omaishoidon tuki

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

olisi verotonta, niin onko se kenties nyt tulossa. Olisi hirveän tärkeää, että se olisi tulossa. Myös näitä muita asioita, mitä omaishoitajille voitaisiin tuoda, vaikka joitakin lääkärintarkastuksia ja fysioterapiakäyntejä ja tämmöisiä eli vähän niin kuin enemmän panostaa siihen: onko tämmöisiä ratkaisuja tulossa, ja kenties vaikka tämmöistä annosjakelua myös näille omaishoitajille eikä pelkästään omaishoidettaville, että saisivat niitä lääkkeitä ja ei tarvitsisi jaella niitä kotona? Aika monella asialla voitaisiin helpottaa omaishoitajan roolia. Onko tulossa tasapuolinen omaishoidon tuki vihdoinkin [Puhemies koputtaa] jo kaikille omaishoitajille koko Suomen alueelle? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Sarkomaa.

17.33 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiasia on se, että vanhustenhuollon tilanne on tämän hallituksen aikana kriisiytynyt. Vanhusten hoitopaikkoja on suljettu, ja yhä useampi, usein muistisairas, monisairas vanhus jää ilman apua ja tukea. Päivystykset ovat kriisiytyneet — päivystyksessä, jossa pitäisi hoitaa ihmisiä vauvasta vaariin, odotetaan yli kymmenen tuntia.

Sytä on varmasti monia, mutta vastuu on myöskin hallituksella. Me emme voi käydä tätä keskustelua täällä tänään, ellemme tätä asiaa käy läpi. Kysynkin nyt: mihin toimiin hallitus ryhtyy, jotta tilanne ei entisestään kriisiytyisi? Hyvinvointialueet ovat aloittamassa toimintansa ensi vuonna tilanteessa, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ovat kriisiytymässä. Hallitus on monin omin toiminkin heikentämässä tilannetta. Täällä nostin esille Kela-korvaukset. Esimerkiksi kuntoutuksesta, fysioterapiasta poistetaan kokonaan Kela-korvaukset. Yksityiset fysioterapeutit ovat tuottaneet puolet meidän fysioterapiasta. Millä tavalla te aiotte korvata nämä toimet, ja miksi te ajatte kuntoutuksen alas, kun juuri nyt tarvittaisiin työ- ja toimintakykyä edistävää toimintaa? Toivon, että ministeri vastaa siihen, miten tähän kriisiytyneeseen tilanteeseen hallitus vastaa. Käsii ei voi tästä pestä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt otetaan vielä muutama kysymys ja ministerit pääsevät vastaamaan. — Edustaja Mattila.

17.34 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tammi-kuun alussa sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen siirtyy hyvinvointialueiden vastuulle. Kulunut vuosi onkin ollut reipastahtista valmistelun aikaa. Suurta huolta on siitä, miten rahat riittävät palveluiden järjestämiseen. Kaikille lienee selvää, ettei näin merkittävä uudistus käynnisty ilman lastentauteja ja jo nyt tiedossa olevia valuvikoja esimerkiksi rahoitukseen liittyvissä asioissa. Kysyisinkin ministeri Sarkkiselta: Mitä te vastaatte niille kansalaisille, jotka epäilevät, onko sote-uudistus askel kohti parempia ja tasavertaisempia palveluita? Riittävätkö rahat palveluiden järjestämiseen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä edustaja Hänninen ja sen jälkeen ministereiden vastaukset ja sitten jatketaan debattia.

17.35 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensiksi haluan kiittää hallitusta siitä, että ensi viikolla kaikki lapsiperheet saavat lapsilisän kaksinkertaisena. Tämä on tärkeä tuki kaikille lapsiperheille, varsinkin heille, jotka ovat kaikista vai-

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

keimmassa asemassa. Eli on tosi tärkeää, että ensi viikolla maksettava ylimääräinen lapsilisä ei leikkaa pienituloisimpien perheiden toimeentulotukia.

Olen itse tehnyt tällä vaalikaudella peräti kaksi lapsilisiin liittyvää lakialoitetta, joista toisessa vaadin lapsilisää etuoikeutetuksi tuloksi ja toisessa olen vaatinut lapsilisän maksatuksen jatkamista, kunnes lapsi täyttää 18 vuotta. Pidän tärkeänä, että tätä ensi vaalikaudella ne, jotka täällä salissa ovat päättämässä, edistäisivät.

On myös tärkeää, että ennaltaehkäisevään mielenterveystyöhön panostetaan, sillä mielenterveyden hoitamattomuus maksaa jopa 11 miljardia euroa joka vuosi yhteiskunnalle.

Ja vielä haluan kiittää siitä, että selvityksen mukaan ministeriöiden tasa-arvokirjaukset ovat selvästi vahvistuneet nyt, ja sekin on tärkeä askel eteenpäin tasa-arvotyössä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Sarkkinen, olkaa hyvä.

17.36 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Kiitoksia keskustelusta.

Sote-rahoitus on, kuten edustaja Lindén totesi, valtiovarainministeriön pääluokassa. Huomenna on ymmärtääkseni keskustelu valtiovarainministeriön pääluokasta ministeri Paateron johdolla, ja silloin varmaan tätä sote-rahoituskeskustelua voidaan sitten syvällisemmin jatkaa.

Arvoisa puhemies! Todella ministeri Kiuru ei tänään päässyt ymmärrettävistä syistä tähän keskusteluun. Ministeriäitiosta ei ole tapana vastata muiden ministerien vastuualueisiin liittyviin kysymyksiin, ja täällä aika moni kysymyksistä koski ministeri Kiurun vastualueita. Rohkenen kuitenkin todeta tähän ajankohtaiseen tilanteeseen liittyen päivystysten ruuhkiin, että asiaa käsiteltiin tänään ministeri Kiurun johtamassa sote-ministerityöryhmässä, ja tähän tilanteeseen liittyen on ymmärtääkseni myös huomenna aluetoimijoiden ja ministeriön yhteinen kokous. Tilannekuvahan on hyvin vaikea. Yksinkertaisia ratkaisuja ei ole, mutta niin alue- kuin kansallisellakin tasolla on haettava kestäviä ratkaisuja. Syyt tähän tilanteeseen ovat pitkiä ja moninaisia. Täytyy sanoa, että sote-uudistushan ei vielä ole alkanut, eli siinä mielessä niitä ongelmia ei sote-uudistuksen piikkiin voi laittaa, mutta ehkä sieltä joitain korjauksia myös rakenneuudistuksista voidaan saada.

Arvoisa puhemies! Sitten varsinaisesti näihin omaan vastuualueeseeni liittyviin kysymyksiin:

Täällä kysyttiin Kela-korvauksista eli siitä, miksi säästöjä tehdään Kela-korvausten yksityisen hoidon korvauksiin. No syy on se, että säästöillä rahoitetaan hyvinvointialueita, eli ne säästettävät summat siirretään hyvinvointialueiden yleiskatteelliseen rahoitukseen, ja siellä erityisenä tarkoituksena on lisäresursoida vanhuspalveluita. Näin kansalaisten hoidon saatavuuden kannalta olennaista on parantaa julkisen hoidon saatavuutta, ja siellä julkisesti tuotetussa hoidossa tai julkisen kautta yksityiseltä ostetussa hoidossa asiakasmaksut ovat myös säännellyt, jolloin myös hoito on taloudellisesti pienituloisten paremmin saavutettavissa.

Nämä Kela-korvaukset ovat jo nyt olleet hyvin matalalla tasolla, ja ne eivät ole monelle pienituloiselle nytkään mahdollistaneet yksityisen hoidon käyttöä. Jatkossa korvaus lääkärikäynneistä on tosiaan kiinteä. Hammaslääkärikäynneistä ja mielenterveyskäynneistä korvaus pysyy nykytasollaan.

Itse ajattelen niin, että ostopalveluiden ja palvelusetelien kautta järjestettäessä on myös tasa-arvoisempaa hyödyntää yksityisiä palveluita kuin näiden Kela-korvauksien kautta,

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

koska silloin asiakasmaksut ovat säänneltyt ja siten myös pienituloisten paremmin saavutettavissa. [Sari Sarkomaan välihuuto]

Arvoisa puhemies! Lapsilisistä täällä useampi edustaja puhui. Tosiaan ensi viikolla maksetaan kaksinkertainen lapsilisä kaikille perheille. Mukaan lukien se hyödyttää kaikkia pienituloisimpia, toimeentulotukea saavia lapsiperheitä, mikä on tärkeää, mutta näen kyllä kuten edustaja Aittakumpu, että pidemmällä tähtäimellä olisi tärkeää, että lapsilisien jatkuva jälkeenjääneisyys pysäytettäisiin ja lapsilisät sidottaisiin indeksiin. On tunnistettava, että kysymyksessä on niin iso päätös, [Puhemies koputtaa] että se on käytännössä hallitusohjelmataason kysymys. Lapsilisien rakenteellista kehittämistä, mihin myös edustaja Hänninen viittasi, on myös syytä tarkastella, [Puhemies koputtaa] ja sitä sosiaaliturvakomiteassa myös tehdään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Och minister Blomqvist.

17.40 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Kiitos, arvoisa puhemies! Tähän minun kohdalleni osui ainoastaan yksi kysymys, ainakin niin tunnistin. Kiitos edustaja Aittakummulle, joka nostaa miesten ja poikien tasa-arvoasiat johdonmukaisesti ja myös ihan perustellusti aina keskusteluissa, koska kyllä minusta on erittäin tärkeää, että me kaikki miellämme sen, että tasa-arvoasiat koskevat kaikkia sukupuolia. Siinä ei ole kysymys yhdestä sukupuolesta, vaan ne koskettavat myös tietysti miehiä ja poikia. Me tiedämme, että esimerkiksi eliniänodote on miehillä lyhyempi. Me tiedämme, että miehet ja pojat syrjäytyvät enemmän. Me tiedämme, että itsemurhatilastot ovat aika karua luettavaa miesten osalta. Me ehkä myös tunnistamme, ainakin minä tunnistan, että miehiin ja poikiin kohdistuu ehkä enemmän tällaisia myös asenneasioita ja odotuksia, että pitää käyttäytyä tietyllä tavalla, pitää olla mies, ja siihen sitten sisältyy myös se, että pitää olla vähän rohkea ja ehkä ottaa vähän liian isoja riskejä eikä hakeuduta hoitoon, eli emme hae apua ajoissa.

Tähän meidän pitää yrittää vaikuttaa, ja sitä on tämän hallituksen aikana yritetty muun muassa sillä, että tasa-arvosuunnitteluvuoro on ulotettu varhaiskasvatukseen. Nyt toimeenpannaan perhevapaa uudistus, jonka eduskunta on hyväksynyt, missä isien osuutta perhevapaasta kasvatetaan. Me ollaan tehty ohjelma asunnottomuuden puolittamiseksi. Meillä on sukupuolitietoinen budjetointi, joka tietysti myös auttaa miehiä ja poikia. Meillä oli parlamentaarinen komitea, joka miettii asevelvollisuuden kehittämistä tasa-arvoisempaan suuntaan. Siinä otettiin edistysaskelaita, ja muun muassa kutsunnat tulevat nyt koko ikäluokalle. Me olemme nostaneet oppivelvollisuuskäsitteä, mikä omalta osaltaan toivottavasti ja minun näkemykseni mukaan tulee auttamaan poikia pysymään opetus- ja oppimisu- ralla. Tällaisia asioita. Kyllä hallitus johdonmukaisesti ja aktiivisesti on edistänyt. — Vielä kerran kiitos edustajalle hyvästä kysymyksestä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitos. — Nyt jatketaan debattia. — Edustaja Anneli Kiljunen.

17.43 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Täällä on tullut esille lapsiperheköyhyys. Se on asia, joka puhuttaa meitä kaikkia, ja sen pitääkin puhuttaa. Kuten täällä on todettu, lapsiperheköyhyyden vähentäminen on välttämätöntä ja lapsiperheköyhyyden seuraukset näkyvät monin tavoin päivittäisessä arjessa. Taloudelli-

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

nen niukkuus voi pakottaa säästämään sekä pakollisista elämisen kustannuksista että myös vapaa-ajasta. Tämä kaikki näkyy muun muassa lasten harrastuksissa, tämä näkyy lasten vaatetuksessa, tämä näkyy lasten syrjäytymisessä ja myös eristäytymisessä. Siltä osin, kun me keskustellaan lasten ja lapsiperheiden taloudellisesta tilanteesta, se näkyy myös ruoka-apujärjestelmässä. Yhä useampi ruoka-apua tarjoava järjestö kertoo, että aivan uudella lailla on tullut näkyväksi myös lapsiperheiden käynti hakemassa ruoka-apua.

Haluaisin nyt kysyä vielä ministeriltä: mitenkä te näette, että me pystyisimme entistä paremmin [Puhemies koputtaa] puuttumaan lapsiperheköyhyyteen sillä tavalla, [Puhemies: No niin!] että se ei ole vain väliaikaista lapsiperheköyhyyttä [Puhemies: Aika täynnä!] vaan meillä olisi systemaattinen järjestelmä poistaa Suomesta lapsiperheköyhyys?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koskela, olkaa hyvä.

17.44 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aamu-tv:ssä viimeksi käsiteltiitte paneelissa hoitoalan ongelmaa ja henkilöstöpulaa, ja siksi tässä kysynkin hoitoalan vetovoimasta ja pitovoimasta. Ne eivät ole varmaan kertaakaan Suomen historiassa olleet näin alhaalla kuin tällä hetkellä. Tämä näkyy myöskin siinä, että hoitoalan koulutukseen hakeutuvien määrä on laskenut kaiken aikaa. Huomioitavaa on myöskin se, että kaikki tutkimuksen aloittaneet eivät syystä tai toisesta suorita tutkintoaan loppuun. Alalta on siis poistunut aivan liikaa hoitajia, ja moni on myös mennyt ulkomaille töihin. Heitä pitäisi saada houkuteltua takaisin. Siksi tässä kysynkin ministeriltä: mitä toimia olette tämän asian eteen tekemässä ja aiotte tehdä? Muuten me olemme aivan katastrofissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kemppi.

17.45 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tänään on käyty varsin arvokasta keskustelua inflaation seurauksista ja siitä, miten se vaikuttaa suomalaisten arkeen. Ajattelen, että tässä STM:n kentällä erityisesti lääkekaton jäädytys on merkittävä teko. Lääkekaton säilyttäminen ensi vuonna tämänvuotisella tasolla huolimatta indeksikorotuksen noususta auttaa erityisesti paljon lääkkeitä käyttäviä ja pienituloisia ihmisiä. Tämähän olisi noussut jopa 50 euroa, joka on varsin iso summa sellaiselle perheelle tai ikäihmiselle, yksittäin asuvalle, joka maksaa paljon lääkkeitä ja käyttää niitä. On erittäin perusteltua, että lääkkeiden käyttäminen on jatkossakin mahdollista.

Osatyökykyisten henkilöiden osalta kiitän myös, sillä täällä on osatyökykyisten henkilöiden työllisyyden edistämiseen tehty toimi. Muutoksen myötä jatkossa oikeus sovitettuun työttömyysetuuteen syntyy, jos työn luonteesta tai olosuhteista voidaan päätellä, ettei työaika yllä kokoaikaisen työnajaan. [Puhemies koputtaa] Tämän osalta kysynkin: mitä muuta hallitus tekee osatyökykyisten tukemiseksi?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. [Ilmari Nurminen pyytää vastauspuheenvuoroa] — Ja nyt edustaja Nurminen on siellä valmiiksi.

17.47 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Seisoin täällä, koska olin ainoa valiokunnan jäsen, jolle ei myönnetty puheenvuoroa, ja olen myös meidän ryhmämme valiokuntavastaava. Näin halusin vielä todeta.

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Hyvää kannatti odottaa.

Kiitos ministerille esityksestä ja alustuksesta, ja kiitos myös valtiovarainvaliokunnalle näistä tärkeistä lisäyksistä. Täällä on oikeita painotuksia. Tietenkin varmasti kaikki me olemme huolestuneita tästä päivystysten ruuhkautumisesta, ja tämä oikeastaan kertoo siitä, että meidän nykyinen järjestelmämme on tullut toisaalta tiensä päähän, ja tätähän on yritetty uudistaa jo pitkään. Samoin meillä on ollut takana tämä pitkä koronapandemia, ja nämä ovat olleet erittäin hankalat vuodet. Tässä esityksessä on kuitenkin nyt oikeanlaisia elementtejä, kun me lähdetään rakentamaan uutta, niin kuin sotea: täällä on hoitotakuuseen, sinne perusterveydenhuoltoon enemmän panostuksia, täällä on ikäihmisten palveluihin, täällä on koulutukseen, hoito- ja hoiva-alan työntekijöihin. Minä uskon, että näillä elementeillä me pystytään rakentamaan [Puhemies koputtaa] tästä järjestelmästä kestävämpää. Kysyisin: mitä ajattelette tästä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Savio.

17.48 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on muutamaan otteeseen viitattu tähän mahdolliseen omaishoidon tuen valtakunnalliseen yhtenäistämiseen, ja se on erittäin tärkeä tavoite. Perussuomalaiset ovat pitäneet näitä asioita esillä jo vuosia, sekä tätä ehtojen yhtenäistämistä että tuen verovapautta, ja se on tullut esille myös muutamassa aiemmassa puheenvuorossa, edustajilta Reijonen ja Juvonen. Valitettavasti tämä asian toteutus jää seuraavalle hallitukselle.

Nyt päivystysten ruuhkat ovat erittäin vakava ongelma ympäri Suomea. Hoitopaikat ovat käytännössä täynnä, ja koronatilannekin vaikeutuu jatkuvasti. Näiden hyvinvointialueiden toiminta alkaa erittäin vaikeissa merkeissä. Kehotan hallitusta nyt nopeisiin toimenpiteisiin.

Sitten vielä aivan lyhyesti kysyisin, vaikka ministeri Kiuru ei ymmärrettävistä syistä olekaan paikalla: onko hallituksessa [Puhemies koputtaa] tai sosiaali- ja terveysministeriössä edistytty sen suhteen, että yksityiset terveysasemat tai työterveyshuolto alkaisivat jakaa koronarokotuksia niitä haluaville?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Kivisaari.

17.49 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä maakunnassa Seinäjoella on ammattikorkeakoulu, jonka yksi keskeinen toimintamuoto on sote-alan opiskelijoiden koulutus. Haluan todella Seinäjoen ammattikorkeakoulun ja kaikkien valtakunnan vastaavien ammattikorkeakoulujen puolesta kiittää siis hallitusta siitä, että sote-alan harjoittelukorvaukset siirrettiin ammattikorkeakouluilta pois. Se on ollut pitkäaikainen tavoite ja haave ammattikorkeakoulujen osalta, ja tältä kohdilta hallitus on vastannut huutoon. Se on samalla myös resurssilisäys ja myös oikeudenmukainen teko. Tämä muutos mahdollistaa sen, että ammattikorkeakoulut voivat kehittää koulutusta entistä paremmin ja vaikuttaa siihen, että sote-alan opiskelijoille on tarjolla riittävästi harjoituspaikkoja ja että opiskelijoiden ohjaus [Puhemies koputtaa] on laadukasta ja tasokasta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kiljunen, Kimmo.

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

17.50 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä kysyisin eläkkeistä.

Valtiovarainministeri puhui tänään kyselytunnilla siitä, että meillä on yhdeksän prosentin inflaatio tänä vuonna. Te teitte arvokkaan avauksen, ministeri Sarkkinen, tuossa kesällä siitä, että 1.8. korotettiin kansaneläkkeitä ja takuueläkkeitä ennakoivasti. Valitettavasti samaa ei tehty työeläkkeisiin eli varsinaiseen vanhuuseläkkeeseen, ja silloin vastasitte kirjalliseen kysymykseen, että se neuvotellaan kolmikannassa. No nyt me saamme sitten 1.1. suuren korotuksen työeläkkeisiin ja vanhuuseläkkeisiin, 6,8 prosenttia, hieman jälkijättöisesti, mutta se on tietenkin korkea tässä vaiheessa, enemmän kuin palkankorotukset 1.1. Tässä on kuitenkin indeksiongelma olemassa, ja jatkossa epäilemättä myöskin palkkanuovotteluissa huolehditaan, että saadaan rahan arvon heikkeneminen pois ja tulee sitten päälle reaalikorotus, jota ei ole vastaavasti työeläkkeissä.

Toinen ongelma, ja haluaisin kysyä ministeriltä siitä, liittyy tähän prosenttikorotukseen. Eli nyt tämä suuri korotus, joka tulee 1.1. vanhuuseläkkeisiin, [Puhemies koputtaa] on suurituloisilla suuri, pienituloisilla pieni. Olisiko mitään mahdollisuuksia valmistella sellainen eläkejärjestelmä, jossa olisi eurokorotukset?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Norrback.

17.52 Anders Norrback r (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tasa-arvo on asia, jonka puolesta meidän on jatkuvasti taisteltava, myös kriisien aikana. Mielestäni hallitus ja ministeri Blomqvist tekevät hyvää työtä tällä rintamalla, mikä myös huomataan talousarvioesityksessä.

Ärade talman! I dagens värld växer vikten av samarbete. Nordiskt samarbete har alltid varit viktigt för oss, men i och med Finlands och Sveriges kommande inträde i Nato expanderar detta samarbete till en ännu djupare nivå. Jag undrar hur man tänkt utveckla det nordiska samarbetet, inte bara när det gäller beredskap och försvarsfrågor, och hurdana eventuella ekonomiska satsningar det kommer att kräva. — Tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Holopainen, Hanna Holopainen.

17.52 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä inflaatio kurittaa pienituloisia, ja erityisen hankalassa asemassa ovat pitkäaikaissairaat, joilla on paljon sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia. Sosiaali- ja terveydenhuollon maksukattojärjestelmä ei ole pysynyt kaikin osin mukana pitkäaikaissairaiden hoidon kustannusten kehittämisessä, ja olisinkin kysynyt ministeriltä: kuinka suhtaudutte siihen, että terveydenhuollon maksukattoja yhdistettäisiin ja maksukattojen summaa kohtuullistettaisiin, tai sitten toiseen ehdotukseen, jota potilasjärjestöt ovat esittäneet, joka olisi se, että lääkekaton täyttämiseen vaadittava omavastuu voitaisiin maksaa osissa, mikä helpottaisi pienituloisten pitkäaikaissairaiden asemaa erityisesti vuoden alkupuolella, kun kattoon oikeuttava määrä kustannuksia ei ole vielä kertynyt?

Toisena olisin nostanut huolen korkeakouluopiskelijoitten mielenterveyskriisistä ja siitä, kuinka hankerahoitus ja erillisavustukset eivät ole auttaneet YTHS:n perusrahoituksen turvaamiseksi niin, [Puhemies koputtaa] että opiskelijat saisivat tarvitsemaansa hoitoa.

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Malm.

17.53 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaiset naiset ja tytöt kokevat Suomessa paljon väkivaltaa. On arvioitu, että Suomi on yksi Euroopan vaarallisimmista maista naiselle. Somehäirintä, vihapuhe, naisviha — tätä meillä riittää. Tämä näkyy myös koulu- ja työelämässä ja ylläpitää rakenteita, niin että tästä ei myöskään päästä eroon ja naisen arvostelu on hyväksyttävää. Kukaan ei halua puhua pahaa omasta isoäidistään, äidistään, siskostaan, vaimostaan tai tyttärestään, mutta somessa kasvoton huutelu on helppoa.

Ministeri Blomqvist, kiitän teitä työstänne tasa-arvon eteen, ja toivoisin nyt vastauksia siihen, kuinka me tulevaisuudessa voimme tehdä nopeita toimia, jotta naiset ja tytöt, jotka väkivaltaa kohtaavat, saavat apua nopeasti. Tietenkin mielelläni kuulen myös niistä toimituksista, jotka kantaisivat vuosien päähän ja saisivat tämän ongelman kitkettyä koko maasta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi. Sen jälkeen ministerit vastaavat, ja sitten taas jatketaan.

17.55 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla on ensinnäkin kiitokset ja sitten yksi kysymys ministerille:

Tähän menoluokkaan sisältyy myös yrittäjän eläkelain valtiosuus niihin kustannuksiin, jotka nousevat 430 miljoonasta reiluun 500 miljoonaan. Nythän me saimme täällä eduskunnassa hyväksyttyä yrittäjän eläkelain muutokset, mikä on erittäin hyvä. Haluan siitä kiittää erityisesti ministeri Sarkkista erittäin hyvästä yhteistyöstä valiokunnan kanssa. Lopputulos on erinomainen. Pitää muistaa, että päätavoitehan ei ole pelkästään tämän valtion maksaman summan kasvun hillitseminen vaan nimenomaan yrittäjien sosiaaliturvan ja eläketurvan parantaminen. Se on tässä se tärkein.

Sitten haluan tehdä kysymyksen: Nimittäin minulla on tässä edessä Kelan tilastot perustoimeentulotuesta, joka sisältyy tähän pääluokkaan myös. Nyt meillä on semmoinen ilmiö, että kaupungeissa ja kasvukeskuksissa toimeentulotuet nousevat niin, että Vantaalla ja Keravalla 12 prosenttia väestä saa jo perustoimeentulotukea ja Helsingissä yli kymmenen prosenttia, mutta näissä köyhinä pidettävissä maakunnissa, Kainuussa, Lapissa ja Pohjanmaan maakunnissa, vain viisi prosenttia. [Puhemies koputtaa] Mistä tämä ero johtuu, että se näin suureksi menee?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt ministeri Sarkkinen vastaa tähän ja muihin esitettyihin kysymyksiin.

17.56 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitoksia edelleen keskustelusta. Paljon kysymyksiä ministeri Kiurun vastuualueelle, ja keskityn, kuten aiemmin totesin, vastauksissa omaan vastuualueeseeni liittyviin kysymyksiin.

Ensin tästä lapsiperheköyhyydestä. Ensinnäkin kiitän valiokuntaa siitä, että lapsiperheköyhyyteen on kiinnitetty erityishuomiota mietinnössä. Näen sen hyvin tärkeänä. Myös Euroopan unioni on kiinnittänyt lapsiperheköyhyyteen erityistä huomiota. Euroopan unioni on asettanut köyhyyden vähentämistavoitteen, jossa on erillistavoite lapsiperheköyhyyteen liittyen. Me olemme syksyllä sosiaali- ja terveysministeriössä laatineet köyhyyden vä-

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

hentämisen toimenpideohjelman, missä on myös erillisenä tavoitteena lapsiperheköyhyyden vähentäminen. On tunnistettava, että lapsiperheköyhyyden vähentäminen vaatii laajalaisia toimia. Sosiaaliturva on tärkeä, mutta se ei ole yksistään riittävä, vaan tarvitaan toimia myös esimerkiksi vanhempien työelämäosallisuuden ja hyvinvoinnin vahvistamiseksi, ja ollaan pyrittykin tällaiseen poikkihallinnolliseen lähestymistapaan tässä yhteiskunnallisesti erittäin kriittisessä kysymyksessä. Mutta kyllä tämä ajankohtainen hintojen nousu on erityisen vaikea lapsiperheille, ja siksi ollaan tehty paljon erityisiä tukitoimia, joilla pyritään heidän tilannettaan helpottamaan.

Sitten liittyen näihin sairastumisen kustannuksiin ja lääkekustannuksiin: Todella nyt ensi vuodeksi jäädytetään tämä lääkekatto, mikä tarkoittaa, että se lääkekatto ei nouse. Tarkoituksena on hillitä paljon sairastavien lääkekustannuksia, kun tilanne muutenkin on vaikea hintojen nousun keskellä. Näen kyllä, että tätä sairastamisen kustannusten kokonaisuutta tulisi tarkastella. Tähän kokonaisuuteen liittyvät lääkekorvaukset, mutta sitten siihen liittyvät myös sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut sekä matkakustannukset. Ihmisen näkökulmasta ne muodostavat kokonaisuuden, ja näkisin tärkeänä tehdä kokonaistarkastelua. Käytännössä se jää seuraavalle hallituskaudelle, ja on tunnistettava myös, että kustannusneutraalisti on aika vaikeaa tehdä uudistuksia, mutta näen kyllä tärkeänä tämän tarkastelun jatkamisen.

Sitten täällä kysyttiin yksityisestä terveydenhuollosta saatavasta koronarokotteesta. Hallitus toi esityksen, jolla mahdollistetaan, että jatketaan näitä erityiskorvauksia yksityisen terveydenhuollon kautta tehtävään rokottamiseen, ja ymmärtääkseni eduskunta on sen jo hyväksynytkin.

Eläkkeistä kysyttiin. Todella nyt vuodenvaihteessa tulee suuri korotus työeläkkeisiin, mikä auttaa kaikkia työeläkeläisiä. Olen itse avoin sen asian selvittämiseksi, tulisiko työeläkkeiden indeksikorotuksien rakennetta muuttaa siten, että osa korotuksista olisi euromääräisiä ja osa prosenttimääräisiä, mutta on tunnistettava, että työeläkeasiat Suomessa valmistellaan ja päätetään kolmikantaisesti, ja se ei ole yksin istuvan hallituksen tai vasuuministerin kysymys.

Yrittäjäläkeläistä kiitän lämpimästi eduskuntaa hyvästä yhteistyöstä tähän tärkeään esitykseen liittyen. Tavoitteena on nimenomaan yrittäjien sosiaaliturvan parantaminen.

Kysymys siitä, miksi toimeentulotukimenot kasvavat erityisesti kasvukeskuksissa, on mielestäni äärettömän tärkeä yhteiskunnallinen kysymys. Se liittyy varmaan elämisen kustannuksiin mutta kenties myös tiettyjen sosiaalisten ongelmien kasautumiseen suuriin kasvukeskuksiin, ja näen kyllä tärkeänä myös alueellisesta näkökulmasta tätä kysymystä selvittää.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Blomqvist.

17.59 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Arvoisa puhemies! Edustaja Norrback kysyi pohjoismaisesta yhteistyöstä ja sen merkityksestä erityisesti kriisiaikoina. Jo siitä lähtien kun pandemia iski, me olemme, Pohjoismaat yhdessä, miettineet sitä, miten voimme parantaa yhteistä valmiutta vastata erilaisiin kriiseihin. Pääministeri nosti tämän kysymyksen ihan kärkiteemaksi meidän puheenjohtajuusvuonna viime vuonna, ja Norja on nyt sitten jatkanut tätä työtä. Silloin emme tienneet tästä Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan, mutta tietysti se, että silloin jo viime syksynä aloitettiin tämä työ, on auttanut meitä eteenpäin.

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

Ledamot Norrback frågar om hur vi kan utveckla det nordiska samarbetet, och det är en alldeles riktig iakttagelse, tycker jag, att i och med att nu både Finland och Sverige söker om Natomedlemskap — och efter det är då alla nordiska länder medlemmar i Nato — så kommer naturligtvis försvarssamarbetet att förtätas och utvidgas och bli tätare. Men jag påstår att också allt annat nordiskt samarbete kommer att dra nytta av det här.

De här kriserna har fört de nordiska länderna närmare varandra än vad vi kanske någonsin varit, och som republikens president sade här under Nordiska rådets session: vi upplever nu en renässans av det nordiska samarbetet, och vi ser många saker som går framåt. Vi samarbetsministrar beställde till exempel en forskningsrapport av vårt utrikespolitiska institut som publicerades här i höstas, och där finns flera intressanta rekommendationer för hur vi kan utveckla det här samarbetet.

Tässä sitten edustaja Malm nosti todella tärkeän asian, missä meillä on kyllä paljon vielä tehtävää. Suomi pärjää kansainvälisessä vertailussa erittäin hyvin melkein kaikissa tasa-arvoasioissa, mutta yhdessä asiassa me olemme ihan väärässä päässä järjestyksessä, Euroopassa esimerkiksi, ja se on juuri naiseen kohdistuva väkivalta, mikä meillä on erittäin, erittäin yleistä, aivan liian yleistä. Tämä on tietysti myös erittäin vaikea asia ratkaista. Me yritämme nyt erilaisin keinoin päästä kiinni siihen. Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus auttaa siinä, tietysti tämä lakiuudistus sinänsä, mutta myös se, että se ajan myötä muokkaa asenteita niin, että päästäisiin pois tästä huonosta tilanteesta, mikä meillä on. Toinen asia, mikä nyt on tehty, on tämä, että tasa-arvosuunnittelu ulotetaan varhaiskasvatukseen, se myös auttaa. Mutta mitään sellaisia nopeasti toimivia ratkaisuja on kyllä, täytyy myöntää, vaikea löytää. Asennekasvatus varmaan on tässä tärkeää, ja sitten tietysti se, että eduskuntakin on nyt myöntänyt lisärahoitusta turvakodeille, tietysti auttaa tähän hätään, mutta se ei vähennä sitä väkivaltaa. — Kiitos, puhemies.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt siirrytään välillä varsinaisiin puheenvuoroihin. Voidaan jatkaa vastauspuheenvuoroja myöhemmin. — Puheenvuoro, edustaja Laiho.

18.03 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Käsittelemme siis sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan budjettiesitystä. Ensinnä tässä kiitokset hallitukselle tietyistä asioista:

Laaturekisterirahoituksen löytäminen: Se on tärkeä asia, varsinkin kun tässä hyvinvointialueille siirryttäessä tarvitaan enemmän tietoa vaikuttavuudesta ja hoitotuloksista ja muusta, että saatiin säilytettyä nämä. Mutta tämä on vasta alkuvaihe, koska näitä pitäisi saada laajennettua ja kehitettyä.

Lisäksi MARAK-toimintatapa lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseksi oli todella tärkeä, ja samoin päihdeäitien palveluiden turvaaminen.

Samaan aikaan täytyy nostaa esille se, että elämme erittäin suurten haasteiden edessä. Sote-palvelut ja pelastus ovat siirtymässä hyvinvointialueille vuoden alussa, ja elämme keskellä suurta kriisiä, jos ajatellaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämistä. Hoitojonot ovat pitkät. Sekä perusterveydenhuoltoon että erikoissairaanhoidon joudutaan odottamaan pitkiä aikoja, ja hoitotakuut paukkuvat. Tässä tilanteessa hoitotakuun tiukentaminen ei käytännössä auta mitään, koska jo nykyisiä hoitotakuita rikotaan. Hoitajamitoitus, tai niin sanottu henkilöstömitoitus, on johtanut myös tilanteeseen, jossa Suomesa yli 3 000 ympärivuorokautisen hoivan paikkaa on jouduttu sulkemaan ja meidän ikäih-

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

misillä ei ole riittävästi ympärivuorokautisen hoivan paikkoja, mikä näkyy nyt valitettavasti meidän päivystysten ruuhkautumisessa yhtenä osatekijänä.

Samaan aikaan kun hyvinvointialueuudistus lähtee käyntiin ja päivystykset ovat ruuhkaiset, hallitus leikkaa Kela-korvauksia eli lisää painetta julkiselle terveydenhuollolle, mikä tuntuu tässä tilanteessa kohtuuttomalta.

Ministeri Sarkkinen toi täällä esille, että Kela-korvauksista saatavalla rahoituksella rahoitetaan hoitajamitoitusta, samoin kuin hyvinvointialueita. Nyt täytyy sanoa Uudenmaan asukkaana, että nämä kummatkaan eivät tänne alueelle osu. Käytännössä hoitajamitoitusta ei kannattaisi tässä tilanteessa enää nostaa, koska meillä on jo tällainen epätasapaino henkilöstön jakaantumisessa.

Vielä tästä kokonaisuudesta: Tällä hallituskaudella erityisesti hoitajapulaan, henkilöstön saatavuuteen, ei ole tehty riittäviä ratkaisuja. Me emme pysty pelkästään lakimuutoksin pakottamaan henkilöstöä menemään tiettyihin paikkoihin emmekä osaajia myöskään yhtäkkiä taikomaan. Eli kyllä tähän tarvitaan monia eri ratkaisuja tämän sosiaali- ja terveydenhuollon kriisin selättämiseksi. Mutta ennen kaikkea tässä tilanteessa tarvitaan työrauhaa kentälle, työrauhaa toiminnan kehittämiseen, ja sen takia ylimääräisiä hallinnollisia ja byrokraattisia lainuudistuksia, jotka eivät vaikuta käytännössä asiakkaiden saamaan hoitoon, pitäisi välttää.

Samalla myös jatkossa on erityisen tärkeää huomioida toimivat tietojärjestelmät, niin että henkilöstön työaika ei kulu tietojärjestelmillä temppuiluun ja saadaan kustannustehokkuutta myös sosiaali- ja terveyspalveluihin, koska meidän työn tuottavuus on laskenut viime vuosina. Henkilökunta siis joutuu tekemään enemmän, mutta meidän työn tuottavuus suhteessa siihen, mitä tehdään, on laskenut, ja tämä johtuu varmasti ainakin osittain toimimattomista tietojärjestelmistä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Virta poissa. — Edustaja Koskela.

18.08 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Hoitoalan kriisi on käsillä, ja ratkaisua ei siihen ole näköpiirissä. Hallituksen toimet, esimerkiksi hoitajien pakkolaki, lähinnä pahentavat ja pahensivat tilannetta. Hoitoalan vetovoima ja pitovoima eivät ole kenties kertaaakaan ennen olleet näin alhaalla. Tämä näkyy karusti esimerkiksi hoitoalan koulutukseen hakeutuvien määrässä. Huomioitavaa on sekin, että kaikki tutkinnon aloittaneet eivät syystä tai toisesta suorita koulutusta loppuun. Alalta on poistunut aivan liikaa hoitajia, ja moni on myös mennyt ulkomaille töihin. Heitä pitäisi saada houkuteltua takaisin.

Lakiin kirjattu hoitajamitoitus ilman riittävää resursointia on osoittautunut katastrofiksi. Hallitus on sentään hieman tässä perääntynyt, mutta tuskin tätä 0,65:n mitoitustakaan oikeasti tullaan saavuttamaan — siis ainakaan niin, että hoitoa tarvitsevien tilanne aidosti paranisi. Hoitolaitokset joutuvat pitämään vuodepaikkoja tyhjinä, kun hoitajia ei yksinkertaisesti ole. Kotihoitokin sakkaa pahasti, ja jatkuva sijaisiin turvautuminen luo hoitoon poukkoilevuutta.

Hoitajien vähäisen määrän lisäksi meillä on käsillä ehkä jopa vielä suurempi pommi tikittämässä. Kaikesta vanhustenhoivasta jopa 80 prosenttia on omaishoitajien ja muiden läheisten vastuulla. Tästä 80 prosentista meidän pitäisikin puhua enemmän. Omaishoitajien keski-ikä on jo nyt korkea. Myös he vanhenevat ja tulevat kaipaamaan itsekin hoivaa. Kuka sitä tulee sitten heille tarjoamaan? Miten järjestelmämme käy, jos omaishoitajien arvokas työpanos vähenee ja tämä kaikki siirtyy hyvinvointialueiden ja jo nyt työtaakkansa

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

alla tuskalevien hoitajien harteille? Tällä hetkellä tiedetään, että omaishoito säästää julkiselta sektorilta jopa 3,1 miljardia vuodessa. Omaishoitoon laitettavat panostukset ovat pieniä, kun verrataan sen tuomaan säästöön. THL on syksyllä laatinut selvityksen omaishoidon tuen valtakunnallisista myöntämisperusteista. THL:n ehdotus lisäisi tuen piirissä olevien omaishoitajien määrää noin 6 100:lla. Kustannuksiksi on arvioitu noin 100—300 miljoonaa euroa.

Seuraavan hallituksen pitää löytää ohjelmaansa ratkaisuja, joilla nämä kaksi hoitoalan pommia, hoitajien väsyminen ja vähenevä määrä sekä omaishoidon huolestuttava tilanne, saataisiin jollain tavalla purettua.

Aamupäivällä tuolla opetusministeriön hallinnonalalla käsiteltiin myöskin tähän aiheeseen liittyviä asioita elikkä kuntien uutta roolia ensi vaalikaudella, ja ministerikin oli kovin huolestunut siitä, mihinkä se asettuu. Nyt kun tiedämme, että koulupsykologit ja koulukuraattorit ovat jatkossa hyvinvointialueitten vastuulla ja tämä varhainen puuttuminen ja ennaltaehkäiseminen ovat niitä avainsanoja tässä meidän nykyisessä järjestelmässämme, niin syntyykö tällainen harmaa alue, mikä jää sitten vaille käsiä ja tekijöitä? Elikkä tiedämme tietysti, että koulussa opettajat tekevät tärkeää työtä, mutta onko kunnilla sitten resursseja? Veikkaanpa että ei ole, koska hyvinvointialueillakaan ei ole resursseja, ja varmasti he menevät sitten ensin tarkeysjärjestyksessä. Elikkä pelkään tätä, että riskinä on, että kunnat heittävätkin tätä varhaisen puuttumisen palloa hyvinvointialueille. Miten tätä yhteistyötä varhaisen puuttumisen suhteen lopulta hoidetaan ja johdetaan, kun opettajat ovat kuntien vastuulla ja psykologit ja kuraattorit ovat hyvinvointialueen alaisuudessa? Esitän tämän kysymyksen vain ilmaan pohdittavaksi. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Juvonen.

18.13 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan pääluokan loppusumma talousarvioesityksessä on noin 15,9 miljardia euroa, mikä on valtava summa rahaa jaettavaksi.

Nostan ensin tässä esiin tähän toimeentulotukeen liittyvän kysymyksen, mikä salissa esitettiin. Vuonna 2020 Kela teki selvityksen, että suurin osa takuueläkkeestä maksettiin maahanmuuttajille, se oli 29 prosenttia, työttömyysturvasta maksettiin 27 prosenttia ja toimeentulotuesta maahanmuuttajille maksettiin 20 prosenttia ja asumistuista 14 prosenttia. Pohdin täältä pääkaupunkiseudulta itse tulevana, että ehkä meillä täällä suurissa kaupungeissa on myös tämä maahanmuuttajataustainen väestö, jolle toimeentulotukea maksetaan.

Arvoisa herra puhemies! Täällä on puhuttu omaishoidosta, mikä on äärettömän tärkeä asia varmasti meille kaikille. Olen kuitenkin syvästi pettynyt THL:n tuomiin omaishoidon tuen yhtenäistämisesityksiin. Nehän tulivat vasta syyskuussa, vaikka on tiedetty, että hyvinvointialueet aloittavat vuoden 2023 alusta. Näihin valmisteluihin ohjeistus ei ole ehtinyt, mutta onneksi ei, sillä summat ovat hyvin mitättömiä: alin maksuluokka on THL:n esityksessä 200 euroa ja ylin maksuluokka, elikkä se kaikkein vaativimman hoidon osuus, 950 euroa. Nämä ovat mielestäni hyvin alhaisia maksuja, mitä THL esittää omaishoitajille.

Olen syvästi pettynyt, että esimerkiksi Espoossa ja Kauniaisissa omaishoidon tukea leikataan 360 euroa. Se on suuri menetys, ja saavutetusta edusta leikataan, ja uskon, että tämä ei ollut sote-uudistuksen tarkoitus. Ihmettelen, että näin kuitenkin puolueet päätyivät tekemään. Perussuomalaiset eivät sitä kannattaneet.

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

Arvoisa puhemies! Nostan esiin muutaman teeman, jotka pohdituttavat. Saattohoidosta on perustettu asiantuntijatyöryhmä, joka totesi, että saattohoitoon liittyvät teemat tulisi kytkeä sinne lainsäädäntöön. Kysyn ministeriltä: missä vaiheessa siellä ministeriössä on käyty keskustelua, että esimerkiksi terveydenhuoltolakia muutettaisiin, jotta sinne saataisiin se subjektiivinen oikeus kaikille ihmisille saada saattohoitoa?

Henkilöstömitoituksesta totean sen verran, että asia on toki hyvä, mutta pettymyshän siinä on, että mitoitus siirtyy vasta ensi vuodelle, sinne joulukuun alkuun. Uskon ja luotan siihen, että se kuitenkin onnistutaan toteuttamaan, nimittäin on tärkeää, että vanhustenhoidon kentälle otetaan avustavaa henkilöstöä, minkä myös laki sallii, eli heitä, jotka voivat osallistua tähän välilliseen hoitotyöhön, ja välittömään hoitotyöhön sitten enemmän niitä koulutettuja ihmisiä.

Vanhustenhoidon pitkäaikaisten laitospaikkojen vähentäminenhan on ollut systemaattista. Se alkoi vuonna 2013, ja sitä on jatkettu näihin päiviin saakka. Silloin se oli sitä suurta rakennepakettia, vuonna 2013, jolloin se päätös tehtiin. Ne ovat olleet kuitenkin huonoja päätöksiä. Ikäihmiset joutuvat olemaan hyvinkin sairaina omissa kodeissaan vailla riittävää kotihoidon turvaa.

Suomalaiset ovat tällä hetkellä kovilla. Ruuan hinta, bensiinin hinta, päivystykseen ei pääse, Kela-korvaukset poistuvat, kurjistavat ja kurittavat suomalaista ihmistä, ja kysyisin ministeriltä: miten näette sen, ajautuuko yhä useampi suomalainen myös sinne toimeentulotuen tarpeen piiriin, ja onko sinne mahdollisesti myös rahoitusta tulossa niin, että ihmisille sitä toimeentulotukea voidaan myöntää, koska nämä sähkölaskuthan ovat aivan katoottisia?

Pelastustoimesta haluan nostaa sen, että pelastustoimen rahoitusvaje on arvioitu yli 80 miljoonan euron suuruiseksi. Haluan nostaa pelastajien tilanteen ja heidän palkkakehityksensä. Koen, että pelastajat tekevät äärettömän vaativaa työtä, ja se peruspalkka on vähän päälle 2 000 euroa — se on aivan liian vähän.

Sitten, arvoisa puhemies, haluan vielä ministeri Blomqvistin välityksellä lähettää terveisä sinne teidän ministeriöönne. Toivon, että pidätte hyvää huolta suomalaisista miehistä ja pojista. Mielestäni JVG on tehnyt vuoden parhaimman laulun, se on nimeltään Pojatki itkee, ja siinä korostuu se, mitä pojat tuntevat mielessään ja ajatuksissaan, ja nuoret miehet ja nuoret naiset myös, kun lähtevät esimerkiksi varusmiespalvelukseen. Pidetään heistä hyvä huoli ja turvataan, että he pääsevät opiskelemaan varusmiespalveluksen jälkeen ja että heidän tilanteensa on hyvä yhteiskunnassa. Toivon vilpittömästi, että ajatte nuorten poikien, pienten poikien ja nuorten poikien, aikuisten miesten ajatuksia ja asioita ministeriössä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Reijonen.

18.18 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Arvoisat ministerit! Edustaja Juonen piti tuossa todella hyvän puheenvuoron sosiaali- ja terveystieteiden alaan liittyen. Siellä on paljon semmoisia asioita, mihinkä kannattaisi kiinnittää vieläkin enemmän huomiota, esimerkiksi nämä lääkekorvaukset. Lääkekorvauksiahan on aika paljon kuitenkin poistunut viime aikoina. On paljon lääkkeitä, mistä ei tule minkäänlaista Kelan korvausta enää. Aikaisemmin on saattanut tulla, mutta nykyään ei tule, ja nämähän eivät siis kerrytä sitä katto-omavastuutakaan ollenkaan, niin että monet ihmiset voivat olla jo hankaluuksissa niiden kanssa.

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

Tämä lääkekorvausjärjestelmä on myös hyvin epäoikeudenmukainen: riippuen siitä, minä kuukautena ostaa sen lääkkeen, on ihan eriarvoisessa asemassa. Elikkä jos henkilö ostaa vaikka tammikuussa lääkkeitä 800 eurolla ja sitten tulee se katto-omavastuu heti täyteen, hänellä sitten loppuvuonna lääkkeitä onkin helpotusta, ei tarvitse niin paljon niistä maksaa. Mutta sitten, jos toinen henkilö ostaa vaikka täysin saman lääkkeen joulukuussa, niin se kattosumma tulee joulukuussa täyteen ja sitä aletaan taas uudelleen kerryttämään jo tammikuussa. Elikkä se toinen, joka ostaa joulukuussa sen lääkkeen, on hyvin epäoikeudenmukaisessa asemassa verrattuna siihen, joka ostaa sen saman lääkkeen tammikuussa.

Tästä on tullut itse asiassa ongelmakin joissakin tapauksissa, kun Kela-korvauksia kerrytetään. Ihmiset kerryttävät niitä sitten kattosumman verran. Jotkut jopa jättävät sen lääkkeen tässä loppuvuonna ostamatta. Eihän se nyt hoidon kannalta välttämättä ole hyvä, että jätetään ne lääkkeet ostamatta, pihdataan sinne vuoden alkuun ja sitten ostetaan, koska ne kerryttävät sitä omavastuuta. Olisiko semmoinen malli hyvä, niin kuin jossakin Ruotsissa esimerkiksi on, että kun tulee se kattosumma täyteen, niin sen jälkeen on tietty aika, kun saa niitä lääkkeitä sitten edullisemmin, niin että se olisi asiakaskohtainen — ei silleen, että se menisi aina sen vuoden alun ja vuoden lopun mukaan? Se ei ole kyllä tavallaan oikeudenmukaista, kun eihän se ihmisen henkilökohtainen sairastavuus mene kuukausittain. Eihän se ole sama asia. Jos ihminen sairastuu tammikuussa tai marraskuussa, niin Suomessa käsitellään ihan eriarvoisesti näissä lääkeasioissa, ja se on vähän kummallinen juttu.

Näistä lääkekorvauksista muutenkin: Perussuomalaiset ovat ottaneet esille sitä, että kun diabeteslääkkeiden korvattavuus poistettiin, se oli vähän huonompi homma. Myös omavastuuasioita on nostettu esille. Keliakiakorvausta olemme kanssa nostaneet esille. Jotenkin tuntuisi, että näihinkin voitaisiin vielä enemmän kiinnittää huomiota.

Tuosta keliakiakorvauksesta: On oikeasti lääke näille keliakikoille, että se ruokavalio on semmoinen, mitä he pystyvät käyttämään. Näistä tuntuisi, että hallituskin voisi ehkä vielä enemmän ottaa opiksi, mitä me olemme nostaneet esille.

Onhan tämä tilanne nyt aika kaoottinen. Sote käynnistyy, ja meillä ei ole lääkäreitä, meillä ei ole hoitajia. Jotenkin se on nyt se ykkösasia, että pitää keskittyä siihen, että ne lääkärin ja hoitajat pysyvät täällä meillä. Ja myös ne, jotka on koulutettu alalle mutta ovat kenties lähteneet jollekin muulle alalle, houkuteltaisiin takaisin tekemään sitä työtä. Mutta sen työn arvostus ja johtaminen — siellä on paljon asioita.

Olen viime aikoina keskustellut monen terveydenhuoltoihmisen kanssa: on ollut lääkäreitä ja terveydenhuoltohenkilökunnasta monta. Sitä arvostusta kaivataan. Kaivataan kunnon johtamista. Kaivataan myös sitä, että niitä virkoja ja semmoisia olisi tällä julkisella puolella enemmän. Työntekijät menevät yksityiselle puolelle, koska palkkaus ja muu ovat erilaisia. Kyllä siinä paljon on semmoisia asioita, mistä toivottaisiin, että niihin kiinnitetäisiin huomiota.

Tosiaan tarvitaan hoitajia, tarvitaan lääkäreitä, ja nyt nimenomaan pitää keskittyä siihen, että he pysyvät meillä, pysyvät täällä Suomessa, eivät karkaa ulkomaille, vaan meillä on semmoiset edut, että kannattaa täällä tehdä töitä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hoskonen.

18.22 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Pari huomiota sosiaali- ja terveysministeriön pääluokasta. Se on varmaan se pääluokka, johon meidän tulee kiinnittää kaikista eniten huomiota tässä salissa, koska hyvät sosiaali- ja terveyspalvelut ovat meidän

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

elämämme kannalta aivan varmasti se tärkein asia ihan vauvasta vaariin, koko elämän ajan, eli sitä ei sovi väheksyä.

Nyt kun olemme siirtymässä tähän hyvinvointialueiden aikaan, niin olen hieman huolestuneena pannut merkkeille sen, että alun perinhän lähdettiin siitä, että voidaan turvata kaikille alueille kaikkiin kuntiin yhtäläiset palvelut suurin piirtein samanlaisella kustannus-tiluksella, niin että ne palvelut säilyvät ja esimerkiksi lääkäreitä on tarjolla, vaan kylmä tosiasia tänä päivänä on se, että maaseutukunnissa lääkärien näkeminen alkaa olla yhtä harvinaista kuin, sanoisinko niin, yhtä harvinaista kuin se toivetila. Me olemme joutuneet sen tosiasian kanssa vastakkain, että kaikki toivovat lääkäreitä mutta niitä ei vaan ole.

Kotikunnassani tilanne on heikko, ja tiedän, että on suurimmassa osassa maaseutukuntia sama tilanne. Terveyskeskuslääkärin saaminen kuntaan on kiven takana. Olen ihmetellyt tätä asiaa, miksi asiat näin ovat, koska ilman lääkärin ja potilaan välistä keskustelua potilaan huoli omasta terveydestään varmasti jää vajaaksi. Lääkärin osaava huomio siitä, mikä on potilaan todellinen tilanne, tarvitseeko hän jatkotutkimusta, tarvitseeko hän jotain akuuttia hoitoa tai onko peräti tilanne hänen henkeään uhkaava, on vain lääkärin tehtävä. En yhtään väheksy yhdenkään terveydenhuoltoalan ihmisen ammattitaitoa, en, vain muutamia kokemuksia oman elämäni varrelta totean — en lähde mitään nimeämään erikseen — että ilman osaavan lääkärin huomiota kyseisille potilaille olisi käynyt huonosti, ihan varmasti olisi käynyt, mutta kun lääkäri oli osaava ja tiesi ja taisi tehtävänsä, niin ihmisen henki pelastettiin ja hän elää edelleen ja voi hyvin. Jos olisi jäänyt huomiotta tämä tilanne, hän olisi siihen vaivaan menehtynyt hyvin nopeasti.

Olkoon tämä minun kertomani esimerkki ponnin hallitukselle. Tämän hallituksen aika alkaa olla vähissä, mutta kun seuraava hallitus voi lähteä toteuttamaan sosiaali- ja terveydenhuollon täytäntöönpanoa uuden ajan puitteissa valtion kustantamalla hyvinvointialueilla ympäri Suomea, niin tämä lääkärihomma pitää hoitaa ensimmäisenä kuntoon. Se on se asia, joka todella on vakava, ja sanon tämän ihan painokkaalla äänellä. Me tässä salissa keskustelimme opetuspuolen viroista, että pitää olla pätevät opettajat, pitää olla pätevät varhaiskasvattajat, ensihoito ja pelastustoimi. Kaikkiin tarvitaan ammattityövoimaa, mutta tämä asia on tavallaan hautautunut suuren byrokratiakeskustelun alle. Myös lääkäreitä pitää saada kuntiin. Tässä maassa löytyy aivan varmasti keinoja, että ne saadaan. Ei voi olla niin, että ihminen joutuu käymään kymmenen kertaa terkkarilla eikä pääse sinne lääkärin luokse koskaan ja sitten hän joutuu vähillä rahoillaan turvautumaan yksityiseen lääkäriin.

Tämä on kotikunnassani Ilomantsissa sama ilmiö: Turha on lähteä esimerkiksi pienen lapsen kanssa terveyskeskukseen, ei siellä ole lääkäreitä. On otettava ne rahat jostakin ja käytävä Joensuussa yksityislääkärillä. Näin eivät asiat tässä maassa voi olla.

Täällä me puhutaan valtavasti ilmastonmuutoksesta ja dumpataan siihen rahaa miljardeja. Kukaan ei tunnu olevan huolestunut siitä. Ihan hulluuteen työnnetään rahaa, väärin paikkoihin, joilla ei ole mitään merkitystä Suomen ilmaston kannalta — sillä päinvastoin tuhotaan ilmastoa. Nyt tässä asiassa, terveysasiassa, tällainen kuolemanvakava asia ohitetaan hymähtämällä. Olen muutamaa tapausta joutunut työni takia seuraamaan läheltä, miten on mennyt. Ihan surulliseksi tulee, mikä niiden ihmisten tilanne on. Toivon, arvoisa puhemies, että tähän kiinnitetään tässä talossa huomiota.

Toinen asia, mikä pitää myös säilyttää ja mistä pitää pitää huoli, että se ylläpidetään, on apteekkilaitos. Useammissa kunnissa on tällä hetkellä toimivat apteekit, ja nyt jos lähdetään näillä uudistuksilla viemään niin, tekemään lainsäädännöllä semmoinen tilanne, että

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

kunnista poistuvat nämä apteekit, niin silloin sieltä poistuu lääkeneuvonta, silloin sieltä poistuu konsultaatio, kaikki se tieto, mitä sieltä saa.

Voin kokemuksesta sanoa, että olen erittäin tyytyväinen kotikuntani apteekkiin. Sieltä olen aina avun ja hyvät neuvot saanut ja jopa niin pitkälle, että on soitettu muutama päivä sen jälkeen, että heille tuli vielä tällainen asia mieleen, että oletteko ottanut tämän huomioon. Pidän sitä erittäin hyvänä palveluna.

Sen tautta tätä apteekkiverkkoa ei saa purkaa. Tiedän, että tässä ovat markkinamiehet ja isomman voiton tavoittelijat liikkeellä, mutta tämä apteekkilaitoksen ylläpito on melkein yhtä tärkeä asia kuin lastenneuvola. Vanhemmille ihmisille se on elintärkeä juttu, ja siitä on pidettävä kiinni.

Toivon lopuksi, arvoisa puhemies, että tämä lääkäriasia otetaan vakavasti huomioon. Täällä ovat ministeritkin paikalla. Menköön tieto tästä terveysasiasta myös maan hallitukselle, samoin apteekkiasista. Nämä ovat niin vakavia asioita, että näillä ei saa leikkiä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen, Noora.

18.27 Noora Koponen vihr: Arvoisa puhemies! Sote-uudistuksen yhteydessä ja sitä valmisteltaessa meille vihreille oli ensisijaista, että sen toimeenpanossa näkyisi myös lapsivaikutusten arviointi ja lapsibudjetointi. Nyt meillä on edessämme historiallinen muutos, jossa reilun kahden viikon kuluttua sosiaali- ja terveysterveystoimet siirtyvät kuntien vastuulta hyvinvointialueille.

Hyvinvointialueiden strategioita rakennettaessa lasten sekä perheiden huomioimisen tulisi olla palveluiden suunnittelun keskiössä. Me olemme nyt kaikilta osin uuden äärellä, kun palveluita on suunniteltava niin, että ne toimivat myös kuntien suuntaan, ja niin, ettei kukaan pääse tipahtamaan palveluiden väliin. Lapsistrategiayksikön perustaminen on ehdottoman tärkeä toimi hallitukselta myös tästä näkökulmasta, kiitos siitä, ja toivonkin vielä, että lapsivaikutusten arvioinnin tosiasiallista toteutumista seurataan hallituksen toimesta nyt kun hyvinvointialueet aloittavat toimintaansa.

Arvoisa puhemies! Vain muutama päivä sitten uutisoitiin korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollon ongelmista ja hoitoonpääsyyn jonottamisesta. Kuluneet viime vuodet ovat koetelleet opiskelijoita karulla kädellä, ja osa on suorittanut opintojaan pääosin kokonaan etänä. Se on hurjan iso muutos normaaliolosuhteisiin sosiaalisia suhteita ajatellen. Lienee myös selvää, että elämän muuttuessa monilta osin arvaamattomaksi usko tulevaisuuteen ottaa osunsa. Nuoret ovat elämässään nyt hyvin erilaisessa tilanteessa esimerkiksi omien unelmien tai tulevaisuudensuunnitelmien suhteen kuin suurin osa meistä tässä salissa on koskaan elämässään ehkä ollut. On selvää, että edellä mainitut asiat kuormittavat nuoren hyvinvointia, mistä johtuen tuen tarve mielenterveyden haasteisiin on kasvanut räjähdysmäisesti. Samaan aikaan opiskelijaterveydenhuollon resurssit ovat kuitenkin pysyneet ennallaan ja jonoja on tosiaan päässyt syntymään.

Siksi onkin äärimmäisen tärkeää, että Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön toteuttamaan opiskeluterveydenhuoltoon suunnataan nyt hallituksen toimesta rahoitusta. Kiitos siitä, sillä meidän on tuettava nyt kaikin mahdollisin tavoin myös opiskelijoiden jaksamista ja opiskelukyvyn parantamista.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mattila.

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

18.30 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Tämän hallituskauden aikana on tehty useita hyviä sosiaali- ja terveydenhuollon lakeja. Niiden toimeenpanoa uhkaa kuitenkin hoitoalalla vallitseva työvoimakriisi, sillä hoitajia ja käsipareja ei ole riittävästi. Hallitus on päättänyt useista toimista varmistaa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden. Henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi tarvitaan riittävän rahoituksen lisäksi sekä valtiolta että hyvinvointialueilta toimenpiteitä koulutukseen, työnjakkoon sekä kansainväliseen rekrytointiin.

Hallitus esittää, että hoiva-avustajien koulutusta lisätään. Pidän tätä tärkeänä ja tarpeellisenä asiana, sillä hoiva-alalla on monia tehtäviä, joita pystyvät tekemään muutkin kuin sote-koulutuksen saaneet. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen rahoittamisiin hoiva-avustajakoulutuksiin esitetään melkein 11 miljoonan euron lisäystä. Määrärahalta on tarkoitus kouluttaa 1 500 uutta hoiva-avustajaa vuosina 23–25. Valtionosuusrahoitteiseen työvoimakoulutukseen ehdotetaan melkein 8 miljoonan euron lisäystä, jonka avulla on tarkoitus kouluttaa 1 000 uutta hoiva-avustajaa vuosina 23–25. Hoiva-avustajien koulutusmäärärahatarpeita tullaan myös tarkastelemaan osana syksyn lisätalousarvioesityksen valmistelua.

Arvoisa puhemies! Tammikuun alussa sosiaali- ja terveystalouden järjestäminen siirtyy hyvinvointialueiden vastuulle. Kulunut vuosi on ollut reipastahtista valmistelun aikaa. Suurta huolta on kuitenkin siitä, miten rahat riittävät palveluiden järjestämiseen. Kaikille lienee selvää, ettei näin merkittävä uudistus käynnisty ilman lastentauteja ja jo nyt tiedossa olevia valuvikoja esimerkiksi rahoitukseen liittyvissä asioissa.

Liikkeelle uusilla alueilla lähdetään siitä, että hyvinvointialueet rahoittavat toimintansa pääosin valtion rahoituksella eikä niillä ole verotusoikeutta. Merkittävin osa hyvinvointialueiden rahoituksesta vuonna 23 muodostuu kuntien verotulojen siirrosta valtiolle. Lisäksi hyvinvointialueille siirretään rahoitusta kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta ja kuntien verotulomenetysten korvauksista. Uudet ja laajenevat tehtävät sosiaali- ja terveydenhuollon kentällä kasvattavat hyvinvointialueiden rahoitusta vuonna 23 kuluvaan vuoteen verrattuna noin 274 miljoonalla eurolla.

Eräs tärkeimpiä uudistuksia tällä kaudella on ollut perusterveydenhuollon hoitopäätösten nopeuttaminen. Hoitotakuu astuu voimaan asteittain siten, että ensi vuoden syyskuusta lähtien kiireettömään hoitoon tulee päästä 14 vuorokaudessa ja vuoden 24 marraskuusta lähtien viikossa. Suun terveydenhuollossa kiireettömään hoitoon on päästävä kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun hoidon tarve on arvioitu.

Hyvinvointialueiden rahoitusta lisääviä uudistuksia ovat myös vammaispalveluja koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus sekä mielenterveys- ja päihdepalveluja koskevan lainsäädännön uudistaminen.

Vuoden 2023 aikana hyvinvointialueiden rahoituksessa huomioidaan talousarvioesityksessä lisäksi eräiden tehtävien laajeneminen. Henkilöstömitoituksen kiristymiseen ja samoin lastensuojelun jälkihuollon laajentamiseen lisätään rahoitusta. Lisäksi hallitusohjelman mukaisesti lastensuojelun henkilöstömitoitusta vahvistetaan edelleen.

Hyvinvointialueiden lakisääteisen rahoituksen lisäksi yksittäisen hyvinvointialueen tulee hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain nojalla saada valtiolta rahoitusta sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen palvelujen turvaamiseksi tilanteessa, jossa rahoituksen riittämätön taso vaarantaa palvelujen järjestämisen. Hyvinvointialueiden mahdollista lisärahoitusta varten talousarvioon perustetaan erillinen arviomäärärahmomentti.

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

Arvoisa puhemies! Lienemme samaa mieltä siitä, että hyvinvointialueiden oikeudenmukaisen rahoituksen perustana on palvelutarpeeseen perustuva laskennallinen rahoitusmalli. Mallin tulisi sisältää myös kannusteita kustannusten kasvun hillintään, jolloin voidaan osaltaan turvata julkisen talouden kestävyyttä.

Hyvinvointialueen toimintaan liittyy monenlaisia epävarmuuksia. Kuntien ja kuntayhtymien on todettu vuoden 22 talousarvioissa alibudjetoineen sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen menot, mikä jo lähtökohtaisesti luo vajheen hyvinvointialueiden kokonaisrahoitukseen. Myös maailmantilanteesta johtuvan nopean kustannusten kasvun sekä lainojen kasvavien korkokulujen on todettu puuttuvan rahoitusperustasta. Merkittävään kuluun hyvinvointialueiden rahoitustarpeissa muodostavat palkkamenot, joiden kasvuun vaikuttavat palkkaharmonisaatio sekä sosiaali- ja terveydenhuollon alalle vastikään sovitut palkkaratkaisut, joiden tarkemmat kustannusvaikutukset tiedetään vasta hyvinvointialueiden käynnistymisen jälkeen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Rantanen, Mari.

18.35 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! En malta olla ottamatta kantaa tähän päivystyksen ja terveydenhuollon kriisiin, joka nyt tulee sekä ihmisten viestien kautta että myös median kautta, ja on tietysti hyvä asia, että nyt tämä asia nousee framille. Tilanne ei tietenkään ole sellainen, että sitä voitaisiin korjata jollakin hokkuspokkustempulla, mutta muutaman asian nostan kyllä tähän keskusteluun.

Ensinnä meillä on vuosikausia ollut sellainen mantra, että kotihoito on se, mihin pyritään, tai pyritään pitämään ihmiset kotona niin pitkään kuin mahdollista. No, se on tietysti kaunis ajatus, ja näin varmasti haluavat niin ihmiset kuin järjestelmäkinoimio, mutta meillä on semmoinen ongelma, että me olemme lisänneet kotihoitoa aivan valtavasti ja samaan aikaan vähentäneet sekä laitospaikkoja että myös osin ympärivuorokautisen hoivan paikkoja. Silloin tilanne johtaa siihen, että näille ihmisille, jotka eivät tosiasiallisesti enää pärjää turvallisesti ja inhimillisesti siellä kotona, ei myöskään ole tarjota näitä ympärivuorokautisen hoivan paikkoja, kun niitä ei ole. Tällöin muodostuu tällainen pyörövisyndrooma, jossa siis kotihoidossa oleva potilas menee ambulanssilla päivystykseen ja sieltä sitten usein kotiutetaan takaisin, kunnes hän taas menee ambulanssilla päivystykseen — jos meillä ei näitä jatkohoitopaikkoja ole sen enempää perusterveydenhuollon osastoilla kuin sitten myöskään hoivassa. Tämä on varmaankin yksi asia, mikä on johtanut tähän kriisiytymiseen.

Sitten tietysti sopii kysyä, minkä verran tosiaan näitä perusterveydenhuollon sairaan-
sija, niin kutsuttuja terveyskeskusosastoja, on olemassa. Niitäkin on vähennetty, ja se kaikki rupeaa menemään tulppaan tänne päivystyksen puolelle.

Sitten on ollut hyvin mielenkiintoista seurata tätä keskustelua, jossa ei nosteta lainkaan esiin sitä, että esimerkiksi pääkaupunkiseudulla, Uudellamaalla, väestönkasvu vuosina 2010—2021 on yli 180 000 ihmistä — siis yli 180 000 ihmistä. Ja arvatkaa montako päivystystä on tullut lisää, tai arvatkaa, montako sairaansijaa on tullut lisää. Niitä ei valitettavasti ole tullut lisää, vaan ne ovat vähentyneet siinä tilanteessa, kun Uusimaa on kasvanut tällaista tahtia. Ja sitten haluan tähän kyllä huomauttaa, että näistä on yli 85 prosenttia, muistaakseni lähemmäs 90, vieraskielisiä. Tiedätte varsin hyvin sen, että kun vieraskielinen henkilö tulee tänne, hän tarvitsee tulkkipalveluja, hän tarvitsee pidempiä vastaanottoaikoja, ja nämä ovat myös omiaan ruuhkauttamaan meidän terveysasemia. Tästäkin pitää

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

voida puhua, sillä tässä kohtaa niin Helsingin kaupunginvaltuustossa kuin usein täälläkin vähän silmiä suljetaan.

No, totta on tietysti se, että hoitajiakaan ei ole tarpeeksi, mutta palaan kyllä tähän, että jos me yritämme tunkea kahden litran ilmapalloon neljä litraa ilmaa, niin jossain kohtaa se räjähtää. Mikään määrä hoitajia ei riitä siinä samassa tahdissa kuin tänne tulee uutta väestöä, jota siis palvelut eivät seuraa perässä, eivätkä ne pystykään seuraamaan tosiasiasa.

Hoitajapula on totta. Hämmästelän suunnattomasti kyllä sitä, minkä vuoksi ei koskaan juurikaan puhuta siitä, että meillä on aika iso määrä hoitajia, tuhansia hoitajia, hoitoalan ulkopuolella. Heitä pitäisi pyrkiä houkuttelemaan sinne takaisin, mutta se toki edellyttää sitä, että palkka on kunnossa ja työolot ovat kunnossa, ja täytyy kyllä myöntää, että kun olen itse työskennellyt terveydenhuollossa 20 vuotta, niin kyllä meillä siellä on myös niissä työ- ja toimintatavoissa kehitettävää, mikä olisi omiaan ehkä houkuttelemaan takaisin. Sitten meillä on ulkomailla myös tuhansia hoitajia, ja nämä samat asiat heitä houkuttaisivat tänne takaisin.

Tilanne on monimutkainen, mutta ratkaisuja on kyllä keksittävä. Tämä potilasturvallisuuden vaarantaminen, josta muuten puhuttiin aika paljon lakon aikana, myös ministeriatiosta, olisi nyt kyllä hyvä ottaa vakavasti, sillä se perimmäinen syy, joka johtaa siihen potilasturvallisuuden vaarantamiseen, ei saa olla syy, milloin tämä asia otetaan vakavasti.

Arvoisa puhemies! Minulla on vielä hiukan terveydenhuollon koulutuksesta sanottavaa, mutta otan tuosta toisen puheenvuoron. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lindén.

18.40 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Puheenvuoroni on lähinnä kommentointia täällä tähän asti käytyyn keskusteluun liittyen. Aivan ensimmäisenä kommenttina haluan todeta, että minusta äsken kuultu edustaja Rantasen puheenvuoro oli semmoinen, johon varmasti voin 99-prosenttisesti yhtyä — enkä tiedä, mikä se yksi prosentti edes on, johon en yhtyisi. Siinä oli minusta terävää ja hyvää analyysia tästä tilanteesta.

Lähtisin itse myös liikkeelle tästä akuutista keskustelusta liittyen päivystyksen ruuhkiin. Sehän on pitkäaikaisen kehityksen tulos, ja koska tässä on rajallinen aika käytössä, menen suoraan siihen, miten tämä pitäisi ratkaista. Ratkaisut eivät todellakaan ole, aivan niin kuin edustaja Rantanenkin sanoi, sellaisia, jotka voidaan tässä hyvin nopeasti ja yksinkertaisesti tehdä, mutta ainakin seuraavat viisi asiaa:

Ensimmäinen asia on se, että kyllä tämä on osittain seurausta päivystysten liiallisesta keskittämisestä. Meillä sekä terveystieteiden päivystyksiä ajettiin alas ja siirrettiin osaksi yhteispäivystyksiä että sitten myös pienistä sairaaloista päivystyksiä vähennettiin. Vierailin kesän aikana Forssan terveystieteiden tiloissa ja keskustelin siellä päättäjien kanssa. Heidän päivystyksessään, niin minulle kerrottiin, ei kukaan koskaan odota tuntia kauempaa. Tämä kriisihän on pääasiassa nyt Turussa, Tampereella ja pääkaupunkiseudulla — toki muuallakin Suomessa on tiukkoja tilanteita, mutta tänne se on erityisesti nyt sitten keskittynyt.

Toinen asia on se, että Suomessa on terveystieteiden iltavastaanotot käytännössä nolattu. Niitä ei ole. Ei niitä paljon ollut aikaisemminkaan, mutta käytännössä ne terveystieteiden iltapäivystykset toimivat itse asiassa tuollaisina puoliakuutteina iltavastaanottoina. Eli se pitäisi saada kuntoon. Sanonpa tässä, että vaikka ostopalveluakin hyödyntäen.

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

Kolmas asia on vuodeosastojen vähentäminen: toki kotihoito on hyvää ja erinomaista silloin kun se soveltuu sille henkilölle, ja se on usein niin kuin parasta mahdollista silloin kun se toteutuu hyvin, mutta meillä tarvitaan oikeasti enemmän ympärivuorokautisen hoidon paikkoja ja vuodeosastopaikkoja.

Sitten koko tämä terveydenhuollon tilanne: Siinä on kyllä tapahtunut mielenkiintoisia asioita. Tässä edustaja Hoskonen käytti hyvän puheenvuoron lääkärimäärästä, ja äkkiä kaivoin tilastoja esille ja totesin, että 2000-luvulla Suomessa on tullut 5 000 lääkäriä lisää työelämään, siis työikäisiä lääkäreitä, ja nyt puolet lääkäreistä on sairaaloissa, neljäsosa terveyskeskuksissa ja 16 prosenttia yksityisvastaanotoilla. Mutta siinä tavassa tehdä työtä on tapahtunut ihan valtavanhaisia muutoksia, joista seuraa, että tällainenkaan lisäys kuin 5 000 nyt 2000-luvulla ei tällä hetkellä tunnu riittävältä. Itse valmistuin lääkäriksi vuonna 77, ja kun katsoin tilastoja, niin vuodesta 80 vuoteen 2020 meillä lääkärimäärä on absoluuttisesti kolminkertaistunut 9 500:sta yli 30 000:een, mutta siinä ovat mukana myös ei-työikäiset. No tämä on semmoinen haastava kysymys. Eli kyllä meillä näiden organisaatioiden sisällä ja tavoissa tehdä töitä ja siellä erilaisissa työnjaossa ja muissa on todella paljon tekemistä.

No sitten itse tähän budjettiin vielä sen verran, että jos haluaisin hämmentää keskustelua, mitä en toki nyt ole tekemässä, niin tästä löytäisi mielenkiintoisen lukusarjan. Tilinpäätös vuodelta 21 sosiaali- ja terveysministeriön budjetista oli 17,5 miljardia. Nyt ensi vuoden talousarvioesitys on 15,9 miljardia. Ero on siis 1,6 miljardia pienempään suuntaan. No, saman tien kerron toki selityksen, jonka kaikki tiedätte muutenkin. Sehän on se, että me emme nyt ole varanneet sellaista määrää koronaan liittyvää tukea, erimuotoista jäljitystä, rokotteita, testejä ja kaikkea tätä, jota me silloin jouduimme käyttämään. Tämä on vain hyvä muistutus siitä, että kyllä tämän koronakriisin läpi käyminen oli, voisiko sanoa, maanjäristykseen verrattava kokemus meidän sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmälle, ja kestää aika kauan toipua siitä ennen kuin kaiken kaikkiaan saadaan asioita taas sujumaan paremmin.

Ihan tässä lopuksi vielä kommentti edustaja Laiholle, joka nyt ei ole paikalla, kun hän sanoi — näin kirjoitin ylös — että ”hoitotakuun tiukentaminen ei auta mitään”. Minusta tässä on väärä tulkinta. Hoitotakuussa, siis tämä avoterveydenhuoltoon pääseminen ensin kahdessa ja sitten yhdessä viikossa, on eri tilanne kuin hoitajamitoituksessa. Hoitajamitoituksessahan meillä puuttuu henkilökuntaa sekä julkiselta että yksityiseltä puolelta. Sen sijaan meillä pääsee lääkäriin vaikka huomenna. Tyhjiä aikoja on paljon yksityisellä sektorilla. Kysymys on siitä, kuka sen maksaa. Eli me voimme ainakin lähteä käyntiin ostopalvelulla. Se keventää siellä terveyskeskuksissa kuormitusta ja lisää sitten houkuttelevuutta niihin terveyskeskuksen omiinkin virkoihin. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hänninen.

18.46 Katja Hänninen vas: Arvoisa puhemies! Onpa hienoa aloittaa puheenvuoro asian tuntijan jälkeen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon alan henkilöstövajeen ratkaiseminen vaatii alan pito- ja vetovoimatekijöiden vahvistamista kauttaaltaan ja koulutuspaikkojen lisäämistä myös. Pitovoimaa voidaan vahvistaa työssäjaksamiseen ja työhyvinvointiin panostamalla, jotta hoitotyötä tekevät eivät pala loppuun, ja taas toisaalta alan vetovoiman osalta oikeudenmukaisella ja riittävällä palkkauksella on varmasti suuri merkitys.

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

Haluan vielä tässä puhua lapsiperheköyhyydestä, sillä on erittäin tärkeää, että sitä politiikkatoimin vähennetään, sillä lapsiperheköyhyydellä on monia pitkän aikavälin vaikutuksia. Lapsuudessa koetut toimeentulovaikeudet ennustavat muun muassa vaikeuksia koulunkäynnissä, suurempia talousvaikeuksia aikuisuudessa ja suurempaa sairaustaakkaa. Selvityksen mukaan merkittävä osa pienituloisista lapsista on juuri pienituloisuusrajan alapuolella, jolloin niillä pienillä muutoksilla olisi mahdollista nostaa merkittävä osa pienituloisista lapsista tämän pienituloisuusrajan yläpuolelle. Ylipäätään me tarvitsemme panostuksia köyhyyden torjumiseen, sillä köyhyyshän ei koettele pelkästään lapsiperheitä, vaan meillä on myös paljon eläkeläisköyhyyttä, ja valitettavasti myös työssäkäyvien köyhyys on lisääntynyt.

Tarvitsemme siis vaikuttavia toimia köyhyyden vastaisessa taistelussa, kuten esimerkiksi riittävää perusturvaa, kohtuuhintaisia asuntoja, ja siitä työstä on maksettava sellaista palkkaa, joka riittää elämiseen.

Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu myös tasa-arvosta jonkun verran, ja se on hyvä asia. Nostan esille palkkatasa-arvon, joka on mielestäni työelämän yhdenvertaisuuden perusta. Naisten ja miesten väliset palkkaerot ovat Suomessa edelleen noin 16 prosenttia. Tähän lukuun päädytään silloin, kun verrataan keskimäärin säännöllisen työajan perusteella maksettuja palkkoja. Sukupuolten välinen palkkaero on kaventunut todella, todella hitaasti viime vuosikymmeninä Suomessa. Tarvitsemme useita samanaikaisesti vaikuttavia keinoja, joilla palkkatasa-arvoa voidaan tietoisesti edistää. Esimerkiksi palkka-avoimuudella tai naisille palkankorotusten yhteydessä maksettavalla erillisellä erällä voitaisiin palkkatasa-arvoa edistää. Esimerkiksi STTK on esittänyt palkkojen laajempaa avoimuutta siten, että työpaikkatasolla henkilöstön edustaja saisi koko henkilöstön yksilöidyt palkkatiedot kaikkine palkanosineen. Kysyisinkin tasa-arvoministeriltä: oletteko myös samaa mieltä siitä, että palkka-avoimuus mahdollistaisi perusteettomien palkkaerojen korjaamisen työpaikkatasolla ja kaventaisi näin ollen myös naisten ja miesten palkkaeroja?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Rehn-Kivi.

18.49 Veronica Rehn-Kivi r: Arvoisa puhemies! Naisiin kohdistuva väkivalta on yksi Suomen suurimmista ihmisoikeusongelmista. Suomi on ikävä kyllä EU:n toiseksi väkivaltaisain maa tässä suhteessa. On hienoa, että valtiovarainvaliokunta on pystynyt varmistamaan rahoituksen usealle tärkeälle hankkeelle, jotka edistävät naisten oikeuksia. Sekä naisjärjestöt että turvakodit ja niiden esteettömyyden ja saavutettavuuden parantaminen ja esimerkiksi Naisten Linja saavat nyt lisärahoitusta, jonka avulla turvataan neuvonta ja tuki väkivaltaa kokeneille naisille.

Värderade talman! Så länge kvinnor och flickor utsätts för våld kan inte jämställdhet mellan män och kvinnor uppnås. Finland har ratificerat Istanbulkonventionen år 2015, men arbetet med att förhindra våld mot kvinnor och våld i hemmet är tyvärr ännu långt ifrån färdigt. Jag är därför mycket nöjd över de medel riksdagen beslutat att investera i att förbättra utsatta kvinnors situation. Vårt arbete för mänskliga rättigheter och jämställdhet fortsätter, men jag hoppas att kvinnoorganisationerna i framtiden skulle kunna få finansiering redan i regeringens budgetförslag. Nu är det de så kallade julklappspengarna som det viktiga stödet ges från.

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

Puhemies Matti Vanhanen: Aikataulun mukaan tätä keskustelua jatketaan kello 19 asti, mutta nyt kun on sillä tavalla, että edustaja Kiljunen, Kimmo, on poissa, edustaja Antikainen on poissa, niin voi olla, että me voitaisiin nämä jäljellä olevat kolme puheenvuoroa käyttää, ja sen jälkeen ministereille parin minuutin kommenttipuheenvuorot. — Edustaja Juvonen.

18.51 Arja Juvonen ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän päivystyskriisiin, joka on meidän kaikkien huulilla ja korvissa tänäänkin.

Suomen sairaaloiden päivystystoiminta on tällä hetkellä vakavasti heikentynyt. Odotusajat päivystyksissä ovat vuorokausia, potilaita on käytävillä, ja henkilöstöstä on huutava pula — näin uutisoi Yle eilen. Päivystystoimintojen heikkeneminen vaarantaa potilasturvallisuuden, ja yhdeksi syyksi tähän kriisiin on kerrottu hoitajapula, joka koskettaa laajasti päivystyksiä. HUSin Akuutin toimitusjohtaja Maaret Castrén totesi, että hoitajapulaa takia Espoon Jorvin sairaalan vuodepaikkoja on tyhjillään ja leikkaussaleja kiinni, potilaat odottavat päivystyksessä vuodepaikoilla pääsyä muille osastoille tai perusterveydenhuoltoon ja päivystyskäynnin kesto on ollut potilaalla 20 tuntia.

Päivystystoiminnasta ja kiireellisestä hoidosta säädetään terveydenhuoltolaissa ja päivystysasetuksessa, ja nämä määrittelevät sen, miten päivystyshoitoa tulee antaa. Tässä päivystyskriisissä vaaditaan nyt vastauksia ja keinoja, miten se ratkaistaan. Nyt olisi huomioitava henkilöstön mahdollisuus ja halukkuus ylittää, työvuorojen ja työyksikköjen välisiin vaihtoihin ja vuosilomasiirtoihin, ja näiden keinojen olisi oltava henkilöstölle vapaaehtoisia, ja niihin osallistumisesta tulisi saada kunnon korvaus. Vuokratyövoiman käyttö vapailta markkinoilta voisi olla yksi keino löytää henkilöstöä, ja yksityissektorin palvelutuottajien mahdollinen mukaan ottaminen päivystyskriisin hoitoon tulisi selvittää. Yksityiset sairaalat hoitavat jo tällä hetkellä päivystys-, leikkaus- ja tapaturmapotilaita tiloissaan. Eli nyt tarvitaan kaikkia näihin talkoisiin hoitamaan suomalaiset kuntoon myös päivystyksessä.

Arvoisa puhemies! Ensihoitajakoulutukseen ammattikorkeakouluihin hakeutui ennätysmäärä opiskelijoita tämän kevään yhteishaussa. Hakijoita oli tilastojen mukaan 8 796 mutta valittuja vain 320, eli näitä opetuspaikkoja alan opintoihin on liian vähän. Nyt tulisikin tähän huutoon vastata ja ehdottomasti lisätä ensihoito-opiskelupaikkoja, koska se on nyt todella haluttu ala ja sieltä tulisi osajia myös päivystykseen.

Terveyskeskusten olisi kyettävä antamaan lääkäriaikoja oikea-aikaisesti, jolloin sairauksien hoito tapahtuisi nopeasti eikä se viivästyisi ja vakavoituisi. Terveyskeskusten on toimittava hätätilanteessa myös viikonloppuisin päiväsaikaan päivystyssairaaloiden rinnalla. Ne kykenevät antamaan ensiapua moniin sairauksiin, jolloin potilaan ei tarvitse hakeutua ruuhkaiseen ilta- tai yöaikaiseen päivystykseen.

Arvoisa puhemies! Ikääntyneille tulisi olla ihan oma kaista päivystykseen. Heidän tulisi päästä hoitoon nopeasti ilman pitkää odottamista, ja perustason hoivapaikkoja tulisi avata ehdottomasti lisää esimerkiksi terveyskeskuksiin. Se on yksi keino, että saadaan sieltä päivystyksestä niitä vuodepaikkoja sitten auki, kun ikääntyneet voisivat olla heille määritellyssä, esimerkiksi vanhusten sairaalassa. Miksi ei voisi olla meillä sellainen järjestelmä, että meillä olisi ikääntyneille ihan oma mahdollisuus päästä päivystykseen?

Esiin on nostettu myös se, että henkilöstömitoitus, jonka vuoden päästä 1.1.2024 lopullisesti tulisi olla 0,7, olisi syy siihen, että henkilöstöä ei ole. Minä olen täysin eri mieltä asiasta, eikä vanhustenhoivan henkilömitoitusta saa käyttää keppihevosena sille, että päi-

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

vystyksestä puuttuu osaavaa henkilöstöä. Vanhustenhoivan henkilöstömitoitusta on tarkoitus parantaa esimerkiksi lisäämällä hoiva-avustajia ja muuta avustavaa henkilöstöä, ja tämä on myös vanhuslain sisällön sanoma. Eli avustaviin tehtäviin voidaan palkata myös henkilöstöä matalammalla koulutuksella, ja heitä meidän tulisi käyttää siellä vanhustenhoidossa, ja sairaanhoitajia ja perustason ensihoitajia ja ylemmän tason ensihoitajia olisi saatava houkuteltua päivystykseen.

Lisäksi on myös se iso määrä hoitajia, jotka ovat hakeutuneet ulkomaille töihin. Meidän tulee tehdä kampanja, jotta houkuttelemme heidät takaisin Suomeen töihin. Rahalla, työoloilla ja esimerkiksi asunnolla heidät tänne houkutellaan.

Toivon pikaista ratkaisua päivystyskriisiin. Se on nyt potilasturvallisuuskysymys. Potilasturvallisuus on vaarantunut valtakunnallisesti, ja uskon, että ministeriössä teette myös kaikkenne sen eteen, että löydämme sinne hoitajat ja lääkärit ja ihmiset pääsevät hoitoon. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen, Anneli.

18.55 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Minun on helppo yhtyä näihin huoliin, jotka koskevat nimenomaan päivystyskriisiä. Ja se on oikeastaan jäävuoren huippu, joka tekee näkyväksi sen, että meidän palvelut eivät toimi, meidän palveluprosessit eivät toimi. Aivan kuten täällä on useissa puheenvuoroissa kerrottu niistä prosessiongelmista, niin se nyt konkretisoituu ja näkyy meidän päivystyksessä, ja se näkyy kaikkialla Suomessa. Tasot ovat tietysti vähän erilaisia, mutta joka tapauksessa se on näkyvästi esillä, ja sen takia on tärkeätä, että siihen myös kiinnitetään huomiota, ja se asia myös pitää ratkaista.

Sitten toinen asia, josta myös on keskustelua käyty — mutta nyt ministeri Kiuru ei ole paikalla — on sitten tähän asiaan liittyvä hoitovelkapaine, joka on syntynyt koronasta. Nyt olisi tärkeätä, että kun ministeriössä ja hallituksessa käydään neuvotteluja tämän hoitovelan rahoituksen saamiseksi ensi vuoden lisätalousarvioon, tämä rahoitus tullaan saamaan, jottei tämä kokonaisuus enää entisestään kuormita sitä palvelukriisiä, joka meillä tällä hetkellä on päivystyksessä, vanhustenhuollossa, perusterveydenhuollossa ja niin edelleen. Sen takia nyt olisi toivottavaa, että tämä rahoitus tähän hoitovelkaan sitten tulisi mielellään jo ensimmäisessä lisätalousarviossa. Se olisi hieno asia.

Asia, jonka takia pyysin silloin aikoinaan vastauspuheenvuoron — jonka käytän nyt tässä puheenvuorossani — koskee asiakasmaksujen kohtuullistamista. Me olemme tällä hallituskaudella hyväksyneet asiakasmaksujen kohtuullistamisen, ja tavoitteena on ollut tämän lainsäädännön osalta se, että kun ihmiset, joilla on taloudellisia ongelmia ja on esimerkiksi sairaalamaksuja ja muita ja jotka, jos näyttää siltä, että he eivät selviydy niistä maksuista, menevät ehkä toimeentulotuen piiriin, niin tämä kohtuullistaminen tehtäisiin ensin, jotta ihmisten ei tarvitsisi hakea toimeentulotukea. No nyt ongelmaksi on tullut se, että meillä ei ole yhtenäistä järjestelmää tähän kohtuullistamiseen, ja nyt sitä toteutetaan vähän eri lailla eri puolilla, ja joissakin jätetään jopa osa asiakasmaksuista käsittelemättä sen takia, että ei pystytä sitä toteuttamaan. Nyt kysyisin ministeriltä, oletteko tietoinen tästä asiasta.

Ja kun meillä ei ole yleisiä periaatteita eikä linjausta esimerkiksi siitä, mitä asioita tähän kohtuullistamiseen pitäisi huomioida, niin nyt osa toimijoista, sairaanhoitopiireistä, on katsonut toimeentulokijärjestelmän kautta sitä, osa on kehittänyt sitten omia järjestelmiä, ja nyt sen takia tämä asia on vähän niin kuin levällään tai jopa hoitamatta, ja tämä kohtuullis-

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

taminen ei tapahdu sillä tavalla kuin me lainsäätäjinä aikoinaan toivoimme. — Arvoisa puhemies, tulen tämän yhden asian puhumaan sieltä. Siinä menee minuutti, mutta en kerkeä tässä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kolmas asia, josta oikeastaan haluaisin puhua, mistä täällä on myös tullut ansiokkaita puheenvuoroja, on omaishoito. Nyt olen sillä tavalla vähän harmissani ja huolissani siitä, että tällä hallituskaudella me emme ole onnistuneet omaishoidon kehittämisessä ja parantamisessa siten kuin meillä olisi ehkä ollut mahdollista. On tehty tämä THL:n selvitys ja tutkimus, mutta ei ole vielä toimeenpantu sen mahdollistamia asioita.

Ja nyt yksi asia, jonka haluan ehdottomasti nostaa esille ja joka on täällä valiokunnan mietinnössään, on työssäkäyvät omaishoitajat. Meillä on tällä hetkellä arviolta noin 700 000 omaista, jotka hoitavat läheistään, eli nämä hoidettavat ovat riippuvaisia näitten läheisten ja omaisten hoidosta. Nyt heidän työelämän ja omaishoidon yhteensovittaminen on tehty todella hankalaksi. Jos esimerkiksi omaishoitaja haluaa olla osa-aikatyössä, tämä lainsäädännöllä häneltä estetään. Hänen täytyy joko olla työtön tai sitten hänen täytyy olla täyspäiväisesti töissä, ja tällaiset joustavuudet tai osa-aikatyö, joka omaishoitotilanteessa olisi hyvin luonnollinen asia, tukisi omaishoitajien työllistymistä ja myös ehkäisisi sitä, että jos ihminen joutuu olemaan esimerkiksi muutaman vuoden pois työelämästä sen takia, että ei voi toimia osa-aikaisesti työelämässä omaishoitotilanteen takia, myös hänen osaamisensa katoaa tänä aikana. Sen takia toivon teiltä, jotka sitten jatkatte tulevaisuudessa täällä eduskunnassa, että tähän asiaan esimerkiksi kolmikantaneuvotteluina tai muuten työmarkkinajärjestöjen kanssa yhdessä tuleva hallitus neuvottelee sellaisen TESin, joka mahdollistaa omaishoitajille esimerkiksi osa-aikaisen työn ja sitä kautta myös omaishoidon ja sitten myös tuo joustavuutta omaishoitajien tilanteeseen. — Kiitoksia. [Arja Juvonen: Olen tehnyt lakialoitteen tästä, edustaja Kiljunen!] — Joo, samoin.

Puhemies Matti Vanhanen: Lupasin äsken, että tämän ajan puitteissa edustaja Rantanen, Mari, saa vielä puheenvuoron, mutta koetetaan hoitaa tämä keskustelu nyt loppuun yhdellä kertaa kuitenkin. — Edustaja Rantanen.

19.01 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Yritän olla ripeä puheenvuorossani.

Nostan vielä muutaman asian liittyen tähän terveydenhuollon ja erityisesti päivystyksen kriisiin. Nyt pitäisi kaivaa kyllä tietysti kaikki mahdollinen keino sille, millä tavalla saada tämä kuormitus pois ja siten, että ihmiset saavat kuitenkin hoitoa. Kyllä se vaan on niin, että tässä tilanteessa meidän kannattaa ottaa myös yksityinen mukaan näihin talkoisiin. Se on aivan sama asia tässä hoitovelassa, että vaikka laitettaisiin miljardi rahaa, tällä hetkellä meidän julkinen terveydenhuolto ei pysty vastaamaan siihen tarpeeseen, ja senkin vuoksi olisi nyt hyvä kaivaa nämä kaikki.

Sitten toinen, ehkä pienempi asia on se, että sosiaali- ja terveysministeriön tartuntatautien neuvottelukunta on jo aikaa sitten todennut, että korona pitäisi poistaa yleisvaarallisten tartuntatautien listalta, sillä niin kauan kuin se on siellä, niin kauan meillä on testaamista ja niin kauan me joudutaan tekemään kohortteja ja niin edespäin. Siltä osin tämä pitäisi hoitaa myös, jotta sieltä saadaan vapautettua lisää henkilökuntaa muuhun työhön.

Sitten ihan oma kysymyksensä on muun muassa HUSin Apotti-järjestelmä, joka kuulemani mukaan on sellainen, että se ei kyllä itse asiassa edesauta työntekoa laisinkaan vaan se vie aika valtavasti työaika.

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

Sitten syy, miksi otin tämän toisen puheenvuoron, on se, että olen hämmästellyt, että me olemme vieläkin siinä tilanteessa terveydenhuollon koulutuksessa, että lähihoitajakoulutus kestää kolme vuotta, ja jos henkilö siitä jatkaa sairaanhoitajaksi ammattikorkeakoulussa, ne opinnot kestävät kolme ja puoli vuotta. Kuulemani mukaan — tarkistelin tätä juuri — ammattikorkeakouluissa ei lueta hyväksi näitä kolmen vuoden aikana suoritettuja lähihoitajaopintoja.

Olen itsekin ollut tässä tilanteessa 90-luvulla, mutta hämmästelen, että se on vieläkin näin. Nimittäin silloin opetettiin vielä lähihoitajakoulussa Veteläsuon Sairaanhoito-opis, miten lakanaan tehdään kulma, ja sitten se sama asia opetettiin sairaanhoitajakoulussa. Tähän on kyllä saatava jonkunäköistä tolkkua. Kuvitelkaa, että me koulutamme, jos on lähihoitajapohjainen, kuusi ja puoli vuotta, jotta sinä voit toimia sairaanhoitajana. Nähdäkseni tässä ei ole päättä eikä häntää. Ehkä tätä voi olla muillakin aloilla — itse en niitä tunne, kun en ole siellä — mutta terveydenhuoltoalalta totean sen, että nähdäkseni tämä on tolkuton. Tämä meidän järjestelmä on tavattoman kallis ja tolkuton, eikä se ole perusteltua.

90-luvun puolellesavälissä oli semmoinen kokeilu, jossa lähihoitajaksi pystyi opiskelemaan puolellesatoista vuodessa, ja näistä hoitajista tuli oikein hyviä hoitajia. Tältä osin tätä koko järjestelmää pitäisi tarkastella. Aikaisemminhan se oli niin, että kun meillä oli kouluaste, niin siellä kesti noin pari vuotta se perustutkinto, ja siitä sitten jatkettiin opistoasteelle eli tehtiin palikkaa palikan päälle, mutta me olemme nyt luoneet järjestelmän, jossa tämä perusasteen koulutus on kolme vuotta, ja sitten on luotu tämä AMK, joka on kolme ja puoli vuotta.

Nyt kun me puhutaan hoitoalasta, niin totean kyllä sen, että vaikka meillekin — itsekin olen ollut sitä porukkaa, joka on ammattikorkeakoulussa aloittanut, silloisessa väliaikaisessa — perusteltiin, että jotta me osaamme sitten tehdä tutkimusta ja lukea tutkimuksia, niin täytyy kyllä rehellisyyden nimissä sanoa, että terveydenhuolto on sellainen ala, että silloin kun siellä kentällä työtä tehdään, siellä ei ole aikaa tutkia eikä istua lukemassa tutkimuksia vaan siellä hoidetaan potilaita, ja siinä tulevat ne kommunikointitaidot ja käden taidot erityisen tärkeiksi.

No nyt on sitten keksitty hoiva-avustajat, mikä ei ole siis tutkintoon johtava koulutus. Sitten on tämmöisiä henkilökohtaisten avustajien koulutusohjelmia. Sanoisin nyt näin, että jotta kuitenkin laatu ja järki tässä pysyvät, niin — en tiedä, onko ministeriössä asiaa pohdittu — voisin tässä yhteydessä kyllä esittää myös kysymyksen ministeri Sarkkiselle: oletko te pohtinut, onko tämä meidän terveydenhuollon koulutusjärjestelmämme optimaalinen ja sellainen, joka palvelee yhteiskuntaa, ihmisiä ja potilaita? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Tähän väliin ministereiden kahden minuutin puheenvuorot ja sitten edustaja Kiljunen. — Ministeri Sarkkinen.

19.06 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Kiitos jälleen keskustelusta. Tässä moni kysymys, mukaan lukien sote-asiakasmaksut, omaishoidon kysymykset ja sote-henkilökuntaan liittyvät kysymykset, kuuluu ministeri Kiurun vastuulle.

Täällä nostettiin esille kysymys saattohoitoasioista, ja siinä omalle tontilleni liittyy tämä kysymys saattohoitopotilaiden omaisten taloudellisen tilanteen turvaamisesta siinä hyvin vaativassa ja tärkeässä saattohoitotilanteessa, minkä tämä työryhmä, joka elämän loppuvaiheen asioiden kehittämistä on selvittänyt, nosti esille. Työryhmän työn pohjalta on ase-

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

tettu selvityshenkilö sosiaali- ja terveysministeriössä, sen työn odotetaan pian valmistuvan, ja se antaisi sitten jatkoeväitä tällaiseen mahdolliseen uuteen etuuteen tai olemassa olevan etuuden laajentamiseen, jotta turvataisiin saattohoidossa olevien potilaiden omaisten toimeentuloa. Se on pian valmistumassa, ja toivottavasti se antaa sitten eväitä myös seuraavaan hallitusohjelmaan.

Täällä kun kysyttiin, miten toimeentulotuki joustaa tässä vaativassa tilanteessa, kun elinkustannukset nousevat, niin totean, että todella Kelaa on pyydetty käyttämään erityistä joustavuutta nyt toimeentulotukiharkinnassaan, ja on todettava, että toimeentulotuki ei ole määrärahasidonnainen meno vaan arviomääräraha, eli budjetin luvut eivät sido toimeentulotuen myöntämistä.

Sitten totean, että kuten edustaja Lindén sanoi, pääluokan määrärahataso laskee ihan merkittävästikin, ja syyt siellä taustalla ovat koronamenojen arvioitu pienentyminen, hallituskautisten hankkeiden päättyminen sekä sosiaaliturvamenojen pienentyminen, kun työllisyystilanne erittäin myönteisellä tavalla onkin parantunut. [Arja Juvonen: Hyvä, kiitos, ministeri!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Blomqvist.

19.08 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos edustaja Juvoselle tärkeästä viestistä ja terveisistä. Yritämme parhaamme hallituksessa ja minä henkilökohtaisesti myös.

Sitten edustaja Hänninen kysyi tästä palkkatasa-arvosta. Kuten hyvin tiedätte, hallitusohjelmassa oli ja on edelleen kirjaus siitä, että palkka-avoimuutta edistetään. Meillä oli kolmikantainen työryhmä, joka istui ja mietti tätä asiaa. Sen loppuraportti ei ollut yksimielinen, ja sitten myöskään nyt syksyllä hallitus ei päässyt yhteisymmärrykseen niistä keinoista, millä palkka-avoimuutta olisi voitu edistää. Mutta minusta on hyvä muistaa, että EU:ssa on nyt tulossa palkka-avoimuusdirektiivi, joten tämä työ jatkuu. Kun esititte kysymyksen siitä, mitä mieltä minä olen, niin kyllä olen samaa mieltä kysyjän kanssa siitä, että kyllä palkka-avoimuus on yksi työkalu, jolla voidaan näitä palkkaeroja kaventaa.

Sitten ehkä lopuksi vielä, kun tässä edustaja Rehn-Kivi — ja aikaisemmin edustaja Malm — kysyi naisiin kohdistuvasta väkivallasta: Taisin unohtaa silloin edustaja Malmin kysymykseen vastata, että meillä on naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma. Se on tehty. Ja sitten tietysti hallitukselle on erittäin tärkeä asia, että Istanbulin sopimuksesta pidetään kiinni ja että se toimeenpannaan, ja myös se omalta osaltaan edistää tätä asiaa. — Kiitos, puhemies.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

19.10 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos, että sain tämän puheenvuoron käyttää. Tässä hyvin tiiviisti sanon kolme lyhyttä asiaa. Ongelma on se, että kun seurasin keskustelua huoneestani, niin matka oli sen verran pitkä, että se minun puheenvuoroni putosi välistä pois.

Erittäin tiiviisti: Ensinnäkin tässä hyvinvointialueiden perustamisessa, joka on käynnistymässä nyt vuodenvaihteessa, on yksi rakenneongelma — ja nyt en ole ihan varma, onko tämä edes se oikea paikka puhua vai pitäisikö VM:n pääluokan yhteydessä puhua siitä — se, että näiden sote-kiinteistöjen osalta lähtökohta on sellainen, että emokunnat eivät voi

Underpunkt i budgeten PR 141/2022 rd

niitä omistaa jatkossa. Nyt on kovin monessa kunnassa, esimerkiksi Vantaalla, iso ongelma siinä, että niitä ollaan lähdössä myymään. Isoja terveysasemia pannaan myyntiin markkinoille, sijoittajat ostavat niitä, ja jatkossa hyvinvointialueet joutuvat ne vuokraamaan kalliimmalla kuin aikaisemmin kunnat ovat itse omistaneet nämä kiinteistöt, jolloin meillä on erittäin suuri riski, että kiinteistökulut tulevat viemään yhä suuremman osan sosiaali- ja terveydenhuollon menoista, mitkä hyvinvointialueilla rahoitetaan, ja itse palveluihin jää vähemmän rahaa. Tämä saattaa olla semmoinen asia, josta on syytä keskustella sitten, kun ministeri Paatero on täällä paikalla.

Kakkosasia oli omaishoito. Se tuli tuossa äsken sanottua Anneli Kiljusen puheenvuorossa ja muissakin. Tähän on viitattu. Hän viittasi omassa pohdiskelussaan näihin työssäkäviin omaishoitajiin. Minä viittaisin toiseen omaishoitajaryhmään, joka on eläkkeensaajat. Kannattaa muistaa, että 60 prosenttia omaishoitajista on itse asiassa eläkkeensaajia. Omaishoidossa on nyt isoa ongelmaa. Ensin korvaustasot ovat pieniä, kuten me tiedämme, säästöt ovat valtavan suuria yhteiskunnallisesti. Missä vaiheessa päästäisiin siihen tilanteeseen, että omaishoito ei olisi alueellisesti tavallaan eri lailla rahoitettua vaan se voisi Kelan puitteissa toimia? Tämä olisi ollut se kakkoskysymys, jonka halusin tässä esittää.

Kolmantena asiana haluaisin nostaa esille neuvolajärjestelmän — maailmanlaajuinen, maineikas järjestelmä, joka on luotu sotien jälkeen suurten ikäluokkien syntyessä: hieno, hieno saavutus. Emmekö olisi nyt siinä tilanteessa, kun suuret ikäluokat ovat eläköityneet ja ovat hoivan tarpeessa, että me aidolla tavalla loisimme seniorineuvolajärjestelmän, jolloin iäkkäät ihmiset voisivat saada terveystarkastuksen, hyvinvointitarkastuksen — ilman, että he ovat sairaita — saada ohjeistusta elämänhallintaansa, ravitsemusterapeutin kanssa keskustelua, fysioterapeutin kanssa keskustelua? Se tapahtuisi säännönmukaisesti, vaikkapa joka viides vuosi, vähintään eläkkeelle siirryttäessä, ja siitä eteenpäin säännönmukaiset hyvinvointitarkastukset, jotka olisivat nimenomaan ennalta ehkäisevää terveydenhuoltoa, aivan samalla tavalla kuin neuvolajärjestelmä on ollut. Se on imeväiskuolleisuuden ja lapsikuolleisuuden pudottanut Suomessa — ennalta ehkäisevää toimintaa. Nyt Suomi ansaitisi seniorineuvolajärjestelmän, ja jäin sitäkin kysymään, olisiko tätä teemaa voitu kehittää. — Kiitos. [Hanna-Leena Mattila: Kannatetaan!]

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen avbröt behandlingen av huvudtiteln.